

EUROBAROMEETER 63.4

AVALIK ARVAMUS EUROOPA LIIDUS

KEVAD 2005

RAHVUSLIK ARUANNE

EESTI

Selle uuringu tellis ja seda koordineeris Pressi ja teabe peadirekoraat.

Aruanne on koostatud Euroopa Komisjoni Esinduse jaoks Eestis.

Käesolev dokument ei esinda Euroopa Komisjoni seisukohti. Selles esinevad arvamused ja tõlgendused kuuluvad aruande autorile.

Sisukord

Sissejuhatus	4
Lühendite selgitus	5
1. Üldised arvamused rahvuslikul tasandil	6
1.1 Üldine rahulolu eluga	6
1.2 Tulevikuootused seoses isikliku elu ja riikliku arenguga	7
1.3 Institutsioonide usaldusväarsus	10
1.4 Rahulolu demokraatia toimimisega Eestis	12
2. Eesti ja Euroopa Liit	13
2.1 Teadlikkus Euroopa Liidust	13
2.2 Euroopa Liidu maine	16
2.3 Euroopa Liitu kuulumise kasutegur	20
2.4 Euroopa Liidu institutsioonide usaldamine	23
3. Toetus Euroopa Liidu poliitikatele ja arengusuundadele	25
3.1 Euroopa Liidu prioriteedid ja eelarvekulutused	25
3.2 Toetus Euroopa Liidu ühisele välis- ning kaitse- ja julgeolekupoliitikale	29
3.3 Toetus Euroopa Liidu edasisele laienemisele	30
3.4 Euroopa Liidu roll maailmas	32
4. Euroopa põhiseadus	35
4.1 Toetus Euroopa poliitilisele ühendamisele	35
4.2 Toetus Euroopa põhiseadusele	36
Kokkuvõte	41
Lisa 1: EB63.4 – ülevaade metoodikast	43
Lisa 2: Küsimustik	45

Sissejuhatus

Käesolev aruanne annab ülevaate Eurobaromeetri uuringust number 63, mis viidi läbi vahemikus 9 mai kuni 14 juuni 2005 30 Euroopa riigis (lisaks 25 liikmesriigile ka Bulgaarias, Rumeenias, Horvaatias, Türgis ja Põhja-Küprosel) keskendudes eelkõige Eesti tulemuste esitamisele võrreldes Euroopa Liidu 25 riigi keskmisega ning mõningal juhul ka üksikute konkreetsete riikidega¹. Uuringu peamine eesmärk oli kaardistada mitmeid Euroopa Liiduga seotud arvamusi ja hoiakuid. Enamus teemasid leidis kajastamist ka Eurobaromeetri uuringus 2004 aasta kevadel, mis võimaldab analüüsida ka ajalisi trende.

Eestis viidi küsitlus läbi 12 maist 7 juunini. Kokku küsitleti 1001 Eestis elavat Euroopa Liidu kodanikku, kellest 999 inimest omasid Eesti kodakondsust. Uuringu tulemusi tõlgendades tuleb meeles pidada, et uuringu sihtrühmaks on Euroopa Liidu kodanikud ehk inimesed, kes omavad vähemalt ühe Euroopa Liidu riigi kodakondsust ning kes on võimelised vastama küsimustele kas eesti või vene keeles. Uuring ei esinda nende Eestis elavate inimeste arvamust, kel Euroopa Liidu kodakondsus puudub, näiteks selliste riikide kodakondsusega inimesi nagu Venemaa, Ukraina, Valgevene, aga ka nende inimeste arvamusi, kes oma kodakondsust pole määratlenud (halli passi omanikud). Aruandes on keelelise kohmakuse vältimiseks räägitud eestlaste või Eesti elanike arvamusest. Uuringu metoodika täpsem ülevaade on antud aruande lisas.

Käesoleva uuringu läbiviimine langes Euroopa jaoks üsnagi pingelisse aega, mil mitmete riikide parlamentides ratifitseeriti Euroopa põhiseadust ning mis Prantsusmaal ja Hollandis toimunud rahvahääletustel tagasi lükati. Kuna viimased sündmused toimusid juba küsitluse lõpupoole, siis vähemalt eestlastel jäi aega nende sündmuste tähenduse üle mõtlemiseks ning järelduste tegemiseks liiga vähe. Seega need ilmselt küsitlustulemusi ulatuslikult ei mõjuta. Samal ajal oli Eestis pigem aktuaalne üleliigse suhkru laovaru teema ja võimalik Euroopa Komisjoni poolt määratav trahv, mida tavakodanik ilmselt enam südamesse võttis.

---

¹ Põhjalikum ülevaade erinevate riikide arvamusest on esitatud Eurobaromeetri 63 koondaruandes http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.htm

Lühendite selgitus

AT	Austria
BE	Belgia
BG	Bulgaaria
CZ	Tšehhi Vabariik
CY	Küpros
DE	Saksamaa
DK	Taani
EE	Eesti
EL	Kreeka
ES	Hispaania
FI	Soome
FR	Prantsusmaa
HR	Horvaatia
HU	Ungari
IE	Iirimaa
IT	Itaalia
LT	Leedu
LU	Luksemburg
LV	Läti
MT	Malta
NL	Holland
PL	Poola
PT	Portugal
RO	Rumeenia
SE	Rootsi
SI	Sloveenia
SK	Slovakkia
TR	Türgi
UK	Ühendatud Kuningriik

1. Üldised arvamused rahvuslikul tasandil

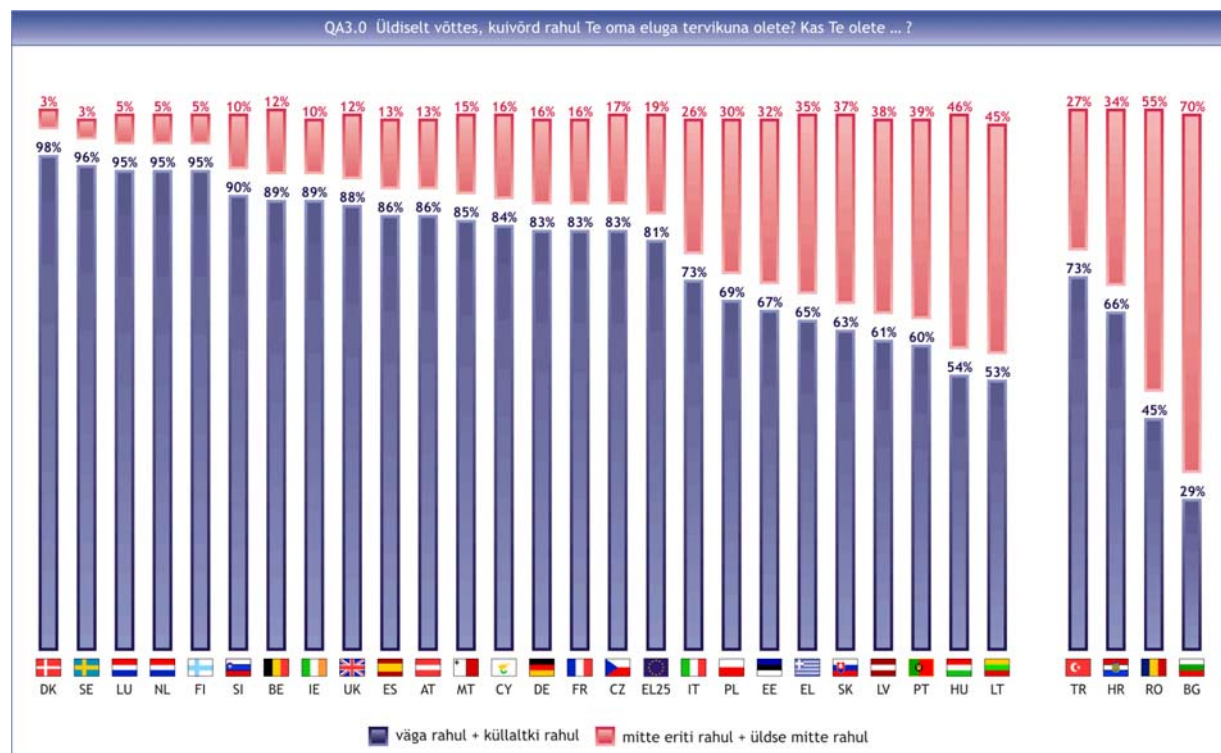
Aruande esimese peatüki eesmärgiks on anda üldine taust eestlaste hoiakute mõistmiseks analüüsides rahulolu eluga üldiselt ning tuues välja inimeste ootused järgneavaks 12 kuuks, mis puudutab üldist eluolu, tööhõivet, majanduslikku olukorda nii riigi kui ka isiklikul ja leibkonna tasandil. Üldise tausta mõistmine on oluline, kuna mida rahulolevamana ja kindlamana inimesed ennast tunnevad, seda positiivsemad on nad üldreeglina ka muudatuste ja uuenduste suhtes. Peatükk annab ka ülevaate mõningate institutsioonide usaldusväärsusest ning sellest, kui rahul on eestlased võrreldes Euroopa kodanike keskmisega demokraatia toimimisega Eestis.

1.1 Üldine rahulolu eluga

- Kaks kolmandikku eestlastest on oma eluga üldiselt rahul -

Eestis elavate Euroopa kodanike rahulolu oma eluga üldiselt pole võrreldes 2004 aasta oktoobris läbiviidud uuringu tulemustega oluliselt muutunud. Oma eluga on rahul 67% kodanikest (neist 7% on väga rahul) ja rahulolematu 32% (neist 5% ei ole üldse rahul). Oluliste muudatuste puudumine on mõistetav kuna eluga rahulolu ei muutu hüppeliselt, vaid pigem pikema aja jooksul, seda eriti ühiskonnas, mis on juba saavutanud suhtelise stabiilsuse.

Võrreldes Euroopa Liidu keskmisega on eluga rahulolu Eestis pigem madal: Euroopa keskmine tase on 81% ehk siis ligi 14% kõrgem kui Eestis. Samas tuleb märkida, et kui Eesti jääb tunduvalt maha vanadest liikmesriikidest (rahulolu keskmine 83%), küünib ta igati kümne uue liikmesriigi keskmisele tasemele (68%). Konkreetsete riikide võrdluses on eestlased sarnased poolakatele (eluga rahul 69%) ja kreeklastele (rahulolevaid 65%). Meie lõunanaabrite lätlaste seas on eluga rahulolevaid 61%. Leedus nagu ka Ungaris on aga eluga rahulolevate elanike osakaal Euroopa Liidu kõige madalam: vaid napilt üle poolte kodanikest - 53% - on oma eluga rahul. Kõige suurem on eluga rahulolu taanlaste (rahulolevaid 98%, kellest väga rahul on 67%), rootslaste (96%) ning luksemburglaste, hollandlaste ja põhjanaabrite soomlaste seas (95%).

Võrreldes viie aasta taguse ajaga leiavad enam kui pooled Eesti kodanikest, et nende elu on muutunud paremaks: nii arvavad neist 58% (QA5). Veerand elanikest (25%) leiab, et nende elu on jäänud võrreldes selle ajaga samasuguseks. Vaid 16% leiavad, et viie aasta jooksul on nende elu muutunud halvemaks.

Et Eesti areng on tõepoolest olnud kiire ning inimesed on selle vilju maitsta saanud, seda tõestab fakt, et **Eesti** paistab Euroopa mastaabis silma selliste inimeste **suure osakaalu poolest, kes nendivad oma elu paremaks muutumist**: Euroopas on neid keskmiselt 37% (uutes liikmesriikides 32%). Eestiga samal tasemel on vaid Iirimaa (60%), Taani (58%), Rootsi (58%) ning Ühendatud Kuningriik (54%), ülejäänud riigid jäävad kaugel maha. Uutest liikmesriikide kodanikest möönavad oma elujärje paranemist eelkõige lätlased, kelle seas väidavad seda 49% kodanikest.

Elujärje paranemist tunnistavad Eestis ennekõike noored inimesed (15-24 aastastest 79%, samas 55 aastastest ja vanematest vaid 40%) ja haritumad (neist, kes veel õpivad 78%, neist, kelle koolitee lõppes 20 aastastel või vanemas eas 64% ja neist, kelle haridustee lõppes 15 aastastel 35%)

Ametialase positsiooni lõikes leiavad eelkõige juhid ja õpilased/üliõpilased, et nende elujärg on paranenud. Kõige vähem on selliseid inimesi pensionäride seas.

Huvitav on seegi, et subjektiivse hinnangu kohaselt on elu paremaks muutunud neil, kes väidavad oma poliitilist maailmavaadet kalduvat parempoolsuse suunas: neist 70% leiavad, et elu on viie aasta taguse ajaga võrreldes paranenud. Tsentristide hulgas selliseid 58% ja vasakpoolsete hulgas 49%.

1.2 Tulevikuootused seoses isikliku elu ja riikliku arenguga

- Eestis usutakse elu paremaks muutumisse nii lähemas kui kaugemas tulevikus -

Kui eestlased on oma elujärje paranemise osas võrreldes minevikuga olnud üsna optimistlikud, siis ka lähemale kui ka kaugemale tulevikule pannakse võrreldes keskmise eurooplasega enam lootusi. Nii leiab 43% eestlastest, et nende elujärg paraneb järgneva 12 kuu jooksul (Euroopas keskmiselt 34%). Lõppkokkuvõttes on Eestis praktiliselt võrdselt neid inimesi, kes usuvad elu paranemist ja neid, kes arvavad, et erilisi muutusi senises ei tule. Euroopas keskmiselt kaldub kaalukauss nende kasuks, kes usuvad pigem stabiilsusesse kui olukorra paranemisse. Ühelt poolt võib selle taga näha olukorda, kus kõrgema heaoluga vanemates Euroopa riikides on suuremal osal elanikest raske näha elujärje edasist paranemist, samas tõendab eestlaste suuremaid tulevikuootusi võrdlus uute liikmesriikide keskmisega, mille kohaselt on eestlaste seas ligi kaks korda vähem neid, kes leiavad, et nende elu muutub halvemaks: 8% Eestis ja 15%-ga uutes liikmesriikides.

QA4. Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab...?

Isiklik elu tervikuna (12 kuud)	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	43	8	46	4
Uued liikmesriigid (10)	34	15	47	4
Vanad liikmesriigid (15)	34	11	52	3
EL-25	34	11	51	3

QA6. Mis Te arvate, kas Teie isiklik olukord järgneva 5 aasta jooksul muutub paremaks, jääb samaks või muutub halvemaks?

Isiklik elu tervikuna (5 aastat)	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	54	8	30	8
Uued liikmesriigid (10)	42	15	35	8
Vanad liikmesriigid (15)	42	14	39	4
EL-25	42	14	38	5

Kaugemas perspektiivis - 5 aasta lõikes - on eestlaste seas võrreldes nii uute kui vanade liikmesriikidega enam neid, kes usuvad elu paranemisse: 54% Eestis võrreldes 42% Euroopas. Jällegi on eestlaste seas suurem vahe nende seas, kes usuvad elu paranemisse ja kes usuvad selle samaks jäämisesse võrreldes Euroopa keskmise tasemega: Eestis on see 24% paranemisse usujate kasuks samas kui Euroopas on see vahe vaid 4% (uutes liikmesriikides 7%).

Võrreldes tulevikuennustusi sügisel 2004 ja kevadel 2005, siis lähemaks 12 kuuks tehtavaid prognoose eestlased oluliselt korrigeerinud pole: ootused elujärje muutumise osas on kahe uuringu lõikes praktiliselt samasugused. Küll aga on mõnevõrra kasvanud nende inimeste osakaal, kes usuvad elu paranemisse järgneva 5 aasta jooksul: kui sügisel 2004 uskus sellesse 50% küsitletutest, siis kevadel 2005 juba 54%. Mõnevõrra on langenud nende osakaal, kes leiavad, et elu muutub viie aasta jooksul halvemaks: 11%-lt 8%-le. Euroopa 25 riigi keskmisel tasemel pole olulisi muudatusi toimunud ei lühie- ega pikaajalistes prognoosides.

- Euroopa taustal on eestlaste seas enam majandusliku olukorra paranemisse uskujaid -

Mis puutub nii riigi kui ka leibkonna majandusliku olukorra arengutesse, siis on nii uute kui vanemate liikmesriikide hoiakud sarnased: kõige sagedamini leitakse, et olukord jääb samaks. Eestis leiavad 45% kodanikest, et majanduses järgneva 12 kuu jooksul muudatusi ei tule (EL 25 puhul 38%). Leibkonna majandusliku elujärje stabiilsusesse usub Eestis 54% (EL 25 puhul 55%). Samas on võrreldes Euroopa keskmisega eestlaste seas märgatavalt enam neid, kes leiavad, et nii riigi ning leibkonna majanduslik olukord muutub paremaks. Mis puudutab riigi majanduslikku olukorda, siis vahe Eesti ja Euroopa kodaniku vahel on suisa kahekordne: olukorra paranemisse usub 35% Eesti kodanikest ja vaid 19% eurooplastest keskmiselt. Ka uute liikmesriikide keskmine on madal: 22% sealsetest elanikest usuvad majandusolukorra paranemisse.

Üldise optimismi taustal majanduse arengu osas on loomulik, et oodatakse ka oma pere majandusliku olukorra paranemist: seda leiab 34% eestlastest. See on erinev Euroopast keskmisest, kus pigem usutakse, et leibkonna majanduslik olukord võib paraneda, kuid riigi majandus mitte nii väga.

QA4. Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab...?

Majanduslik olukord Eestis	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	35	14	45	6
Uued liikmesriigid (10)	22	32	38	7
Vanad liikmesriigid (15)	18	38	38	6
EL-25	19	37	38	6

Leibkonna majanduslik olukord	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	34	10	54	3
Uued liikmesriigid (10)	24	22	51	3
Vanad liikmesriigid (15)	24	17	56	3
EL-25	24	18	55	3

Vaadates hoiakute muutusi ajas, siis võrreldes 2004 aasta sügisega on need liikunud eelkõige stabiilsuse ennustamise suunas. Nii on Eesti nende hulk, kes ennustavad riigi majandusliku olukorra samaks jäämist kasvanud võrreldes sügisega 4% võrra ning Euroopas 5% võrra. Leibkonna majandusliku olukorra muutumise prognoos eestlaste seas muutunud pole, Euroopas keskmiselt on toimunud pigem väike nihe leibkonna majandusliku olukorra halvenemise ennustajate hulgas: neid on 3% vähem kui kevadel. Nende arvelt on kasvanud majandusliku olukorra stabiilsuse prognoosijate hulk.

- Tööhõive ja isikliku töösituatsiooni alal ennustatakse stabiilsust, siiski on olukorra - paranemise prognoosijaid Eestis enam kui Euroopa Liidus

Sarnaselt prognoosidele, mida eestlased teevad isikliku elu, majandusliku arengu ning leibkonna majandusliku olukorra muutumise osas leiab suurem osa neist ka nii tööhõivet kui isiklikku tööalast olukorda puudutavates valdkondades, et järgnevat 12 kuud olulisi muutusi ei too. Tööhõive puhul leiavad nii 41% vastajatest ja isikliku tööalase olukorra puhul 53%. Samas eristub Eesti Euroopa riikide keskmisest taaskord nende inimeste suurema hulgaga, kes vaatavad tulevikku optimistlikult ning usuvad olukorra paranemisse. See joonistub eriti välja, mis puudutab tööhõivet Eestis: kolmandik eestlastest usuvad olukorra paranemisse samas kui Euroopas usuvad sellesse vaid 18%. 2005 aasta on Eestis tööhõive vallas optimismiks ka piisavalt põhjust andnud: tööpuudus Eestis on 2004. aastal ja 2005 aasta alguses langenud alla 10%. Olulisi muutusi lähituleviku prognoosides eestlased võrreldes 2004 aasta sügisese uuringuga teinud ei ole. Küll on Euroopa tasandil vähenenud selliste inimeste osakaal, kes uskusid olukorra halvenemisse 47%-lt 42%-le. Nende arvelt on peamiselt täiendust saanud olukorra stabiilsusesse uskujad. Siiski näitab pessimistide suur hulk suhtelist ebakindlust tööhõive osas, samas kui eestlased tunnevad end pigem üsna kindalt.

QA4. Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab...?

Tööhõive Eestis	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	32	17	41	10
Uued liikmesriigid (10)	21	36	37	6
Vanad liikmesriigid (15)	18	43	33	6
EL-25	18	42	34	6

Isiklik tööalane olukord	Parem	Halvem	Sama	Ei tea
Eesti	26	6	53	16
Uued liikmesriigid (10)	19	12	58	11
Vanad liikmesriigid (15)	23	9	61	8
EL-25	22	9	61	8

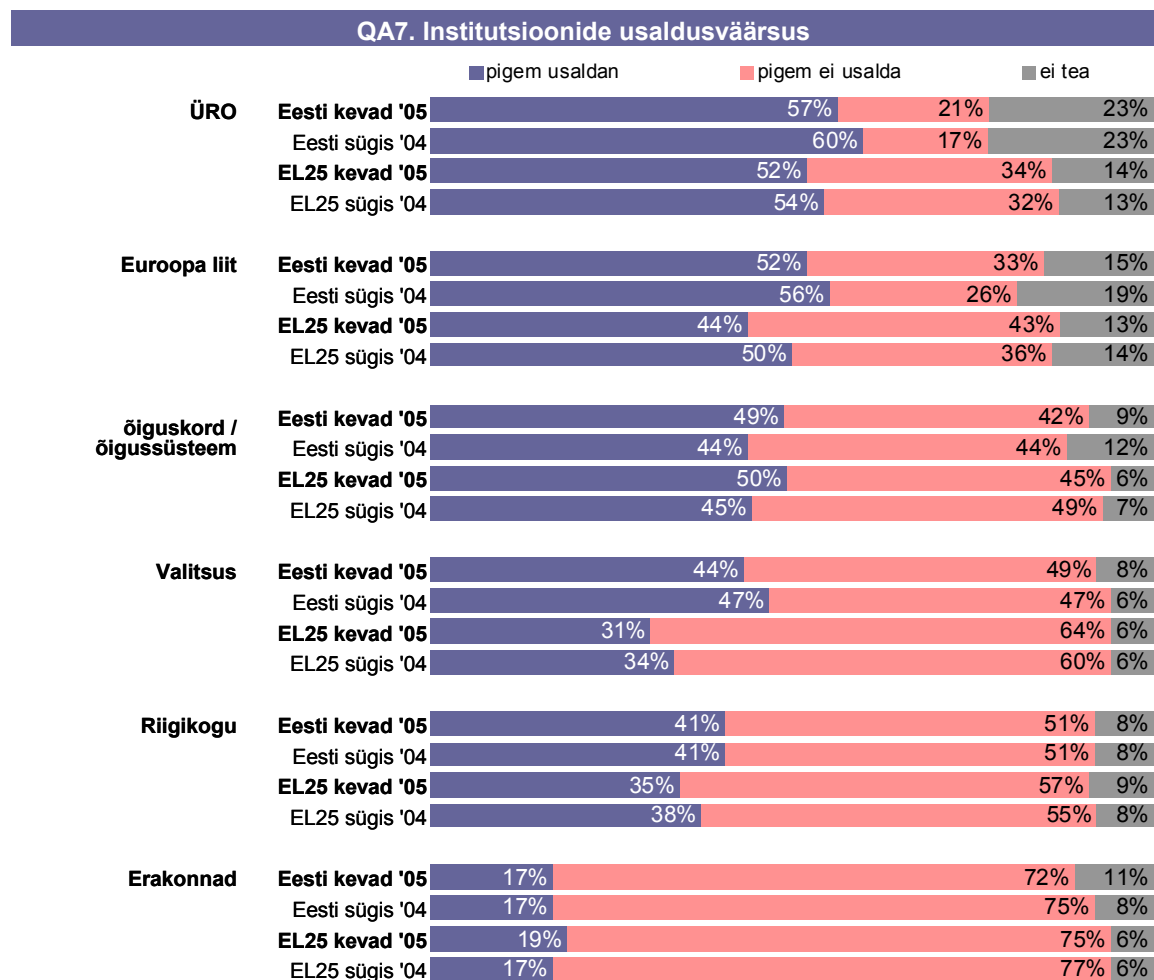
Isikliku tööhõive stabiilsusesse uskujaid on nii Eestis kui Euroopas enam kui riikliku tööhõive alase stabiilsuse prognoosijaid. Eesti näitaja 53% jääb isegi alla Euroopa Liidu 61%-le. Samas vaatavad eestlased tulevikku pisut optimistlikumalt kui keskmine eurooplane, kuivõrd 26% eestlastes võrreldes 22% Euroopa Liidus usuvad tööalase olukorra paranemisse. Huvitav on seegi, et võrreldes 2004 aasta sügisel läbi viidud Eurobaromeetri uuringu tulemustega on Eestis kasvanud nende inimeste osakaal, kes ei oska arvata, milliseid muutusi võiks lähiaasta tööga seoses kaasa tuua: nende hulk on kasvanud 6% võrra ehk siis 16%-le ja seda nende arvelt, kes uskusid, et olukord oluliselt ei muutu.

Isikliku töösituatsiooni paranemisse usuvad eelkõige nooremad inimesed: nii arvab 40% 15-24 aastastest eestlastest. Mida vanem on inimene, seda vähem ta paremuse suunas toimuvatesse muudatustesse usub: näiteks 55 aastaste ja vanemate inimest hulgast on neid vaid 6%. Vanemad inimesed prognoosivad pigem olukorra stabiilsust.

Ühiskondliku positsiooni lõikes usuvad olukorra paranemisse kõige enam õpilased ja üliõpilased ning töötud. Kõige vähem usuvad olukorra muutusesse töölised, aga ka iseendale tööandjad ja juhtivatel positsioonidel töötavad inimesed.

1.3 Institutsioonide usaldusväarsus

Institutsioonide usaldusväarsus on mõnevõrra kõikuv näitaja ning sõltub palju hetkeseisust: konkreetse institutsioonidega kaasnevatest positiivsetest või negatiivsetest uudistest, nende institutsioonide meediakajastusest. Üldiselt usaldatakse pigem neid institutsioone, mille kohta esitatakse vähem vastakat informatsiooni või mille tegevus ei tundu puudutavat inimese isiklikku elu nii otseselt. Näiteks on sellisteks organisatsioonideks valitsusvälised organisatsioonid või ka suuremad rahvusvahelised organisatsioonid. 2005 aasta kevadel mõõdeti kuue institutsiooni usaldusväarsust eestlaste silmis ning kujunenud usaldusväarsuse pingerida sõltub kindlasti ka vastajatele hindamiseks esitatud institutsioonide iseloomust. Seekordsest küsitlusest on välja jäänud institutsioonid, mille suhtes tavapäraselt on eestlaste seas usalduse tase kõige kõrgem: nendeks on kaitsevägi, politsei, aga ka televisioon ja raadio.

Käesoleva küsitluse andmeil pälvis **eestlaste silmis kõige suuremat usaldust Ühinenud Rahvaste Organisatsioon**, mida usaldas 57% elanikest (võrreldes sügisega 2004 on toimunud 3%-line langus).

Pisut üle poole elanikest - 52% - usaldavad ka Euroopa Liitu. Liidu usaldusväärsus on võrreldes 2004 aasta sügisega langenud 4% võrra, mis on üsna mõistetav, arvestades Euroopa Liiduga seonduvaid sündmusi eriti just 2005 aasta kevade ja suve algupoolel, kuhu langevad nii läbikukkunud põhiseaduse referendumi Prantsusmaal ja Hollandis, kui ka muud Euroopa Liiduga seotud negatiivse varjundiga teemad: eestlaste jaoks kindlasti ka üleliigsete suhkrurude teema ja sellega seonduv trahvioht. Siiski on usalduse langus olnud üsna väike.

Euroopa Liitu usaldavad enam nooremad inimesed: 15-24 aastastest 61% samas kui 44-54 aastastest 45% ja 55 aastastest ja vanematest 48%. Mida kõrgemalt haritud on inimene, seda suurem on tema usaldus Euroopa Liidu suhtes. Samuti, mida informeeritumana end Euroopa Liidu alal tuntakse, seda enam seda ka usaldatakse.

Usaldus Euroopa Liidu suhtes on Eestis üle liidu keskmise taseme (44%), kus usaldusväärsus on võrreldes 2004 aasta sügisega oluliselt langenud (langus 6%). Kõige suurem on langus olnud neis riikides, kus põhiseaduse referendum läbi kukkus: Hollandis ja Prantsusmaal. Prantsusmaal koos Rootsi ja Ühendatud Kuningriigiga on usalduse tase Euroopa Liidu suhtes kõige madalam. Kõige enam usaldatakse Euroopa Liitu Belgias (58%), Ungaris (58%), Kreekas (57%) ja Portugalis (57%). Eestiga võrdväärne usaldustase on Tšehhi Vabariigis ja Poolas.

Praktiliselt sama usaldusväärne on ka Eesti õigussüsteem. Sarnase usalduse taseme pälvisid ka Valitsus ja Riigikogu: vastavalt 44% ja 41%. Pisikesed kõikumised usaldusvääruse tasemes ei muuda institutsioonide üldist pingerida. Drastiliselt madal on usaldustase erakondade suhtes ja see on nii terves Euroopa Liidus keskmiselt. Erandina on usaldustase erakondade suhtes kõrge Taanis (51%) ja Luksemburgis (46%). Kõige madalam on see Lätis ja Leedus (kummaski 10%) ning Poolas (5%).

Euroopa Liidu tasemel on usaldusvääruse struktuur pisut teine: nii usaldatakse õigussüsteemi enam kui Euroopa Liitu ning parlamenti enam kui valitsust.

1.4 Rahulolu demokraatia toimimisega Eestis

- Eestlased on demokraatia toimimisega oma koduriigis rahulolematud -

Demokraatia toimimisega oma koduriigis on eestlased vähem rahul kui ollakse Euroopa Liidus tervikuna: vastavalt on Eestis sellega rahul 44% ja Euroopa Liidus 53%. Väga rahul on demokraatia toimimisega vaid 3% eestlastest. Rahulolu taset mõjutavad siinkohal kindlasti võimalus olla kaasatud otsustusprotsessidesse ja öelda oma sõna sekka, mille osas eestlased tunnetavad ilmselt veel puudujääke. Samas on rahulolu Eestis oluliselt kõrgem kui uutes liikmesriikides, kus vaid kolmandik elanikest (33%) väljendavad oma rahulolu. Väga madala rahulolu tasemega torkavad silma Leedu (rahul 24%), Slovakkia (rahul 26%), Ungari (rahul 27%) ja Poola (29%). Kõige enam on demokraatiaga oma riigis rahul taanlased (92%), luksemburglased (82%) ja soomlased (77%).

QA34a. Tervikuna kokku võttes, kas Te olete sellega, kuidas demokraatia Eestis töötab väga rahul, küllaltki rahul, mitte eriti rahul, üldse mitte rahul?

	Rahul (väga+küllaltki)	Ei ole rahul (mitte eriti+üldse mitte)	Ei tea
Eesti	44	51	5
Uued liikmesriigid (10)	33	64	3
Vanad liikmesriigid (15)	57	41	3
EL-25	53	44	3

Ajalisi trende vaadates võib öelda, et kui eestlased olid demokraatia toimimisega oma riigis 2005 aasta kevadel samavõrd rahul kui eelmise aasta sügisel, siis Euroopa Liidu tasandil on toimunud rahulolu langus: rahulolematute hulk on 4% võrra kasvanud ja seda just rahulolijate arvelt.

Mehed on Eestis demokraatia toimimisega enam rahul kui naised: vastavalt 47% ja 41%. Rahulolu on kõrgem ka nooremate inimeste seas: rahulolevaid 15-24 aastaste seas 55% ja 25-39 aastaste seas 50%. Üle 40 aastaste seas langeb rahulolu juba alla 40%.

Rahulolu tase kasvab koos harituse tõusuga: nende seas, kes lõpetasid oma haridustee 20 aastase või vanemana on rahulolevaid 48%, samas kui 15 aastase kooli lõpetanute hulgas vaid 32%.

Sotsiaalse positsiooni lõikes on rahulolevaid enim õpilaste ja üliõpilaste seas, samuti juhtival positsioonile olevat inimeste ning valgekraede hulgas. Kõige madalam on rahulolu demokraatia toimimisega pensionäride seas. See, kui rahul on inimene demokraatia toimimisega Eestis ei sõltu inimese elukohast: see on ühesugune nii maa- kui ka linnainimeste seas.

2. Eesti ja Euroopa Liit

Teise peatüki eesmärgiks on analüüsida eestlaste hoiakuid ja arvamusi seoses Euroopa Liiduga. Esiteks võetakse luubi alla informeerituse tase Euroopa Liidust, kuivõrd üldjuhul mida kõrgem on informeerituse tase seda positiivsemalt inimesed mingisse institutsiooni suhtuvad. Sellele viitas ka punktis 1.3 analüüsitud Euroopa Liidu usaldusväärsuse taseme sõltumine informeeritusest. Järgmiseks analüüsib peatükk seda, millisena eestlased Euroopa Liitu näevad, millised on peamised assotsieeruvad positiivsed ja negatiivsed märksõnad. Kolmandaks vaadeldakse, millist kasu näevad eestlased Euroopa Liidust. Lõpetuseks antakse ülevaade eestlaste teadlikkusest konkreetsetest liidu toimimise aluseks olevatest institutsioonidest ning nende institutsioonide usaldusväärsusest.

2.1 Teadlikkus Euroopa Liidust

Euroopa Liidu teema kajastamine on ajas kindlasti muutunud, tõustes eriti päevakorrale just seoses konkreetsete Euroliitu puudutavate sündmustega. Neist esimeseks olulisemaks oli Eesti jaoks liitumise teemaline rahvahääletus, seejärel ka liitumine ise, Europarlamendi valimised ning 2005 aasta algupoolel Euroopa põhiseadusega seonduvad teemad. Siiski on nii Europarlamendi kui ka põhiseaduse teemadega seoses jäänud kõlama ebapiisavus sisuliste diskussioonide tekitamisel ühiskondlikul tasandil. Seoses Europarlamendi valimistega jäi kõlama rahulolematuse sisulise informatsiooni jagamisega, kellele ja milleks parlamenti valiti. Euroopa põhiseadusega seoses näitavad igakuised uuringud, et kuigi teadlikkus Euroopa põhiseadusest kevadel 2005 kasvas, ei lisandunud oluliselt juurde neid inimesi, kes oleksid kursis selle sisuga.

Samas on lisandunud erinevaid allikaid, kust inimesed huvi korral oma küsimustele vastust nõutada saavad. Nii on avatud *Europe Direct* otseliin, mis võimaldab Euroopa Liitu puudutavat infot küsida telefoni teel. Alates maist 2005 üle Eesti avatud *Europe Direct* infopunktid, mis on samuti suunatud laiemale avalikkuse teavitamisele Euroopa Liitu puudutavates küsimustes.

- Oma teadmisi Euroopa Liidust ei hinnata kuigi headeks -

Kui vaadata eestlaste Euroopa Liitu puudutavate teadmiste tunnetuslikku taset, siis olulisi muutusi selles võrreldes 2004 aasta sügisega toimunud pole. Suurem osa inimestest tunneb end olevat Euroopa Liidu teemadel keskmiselt informeeritud: 58% hindavad oma teadmiste taset 10-st võimalikust pallist olevat vahemikus 4 kuni 7 palli. Pisut üle kolmandiku (37%) leiavad, et nad teavad Euroopa Liidust vähe ning vaid 4% leiavad, et nad teavad Euroopa Liidust suhteliselt palju.

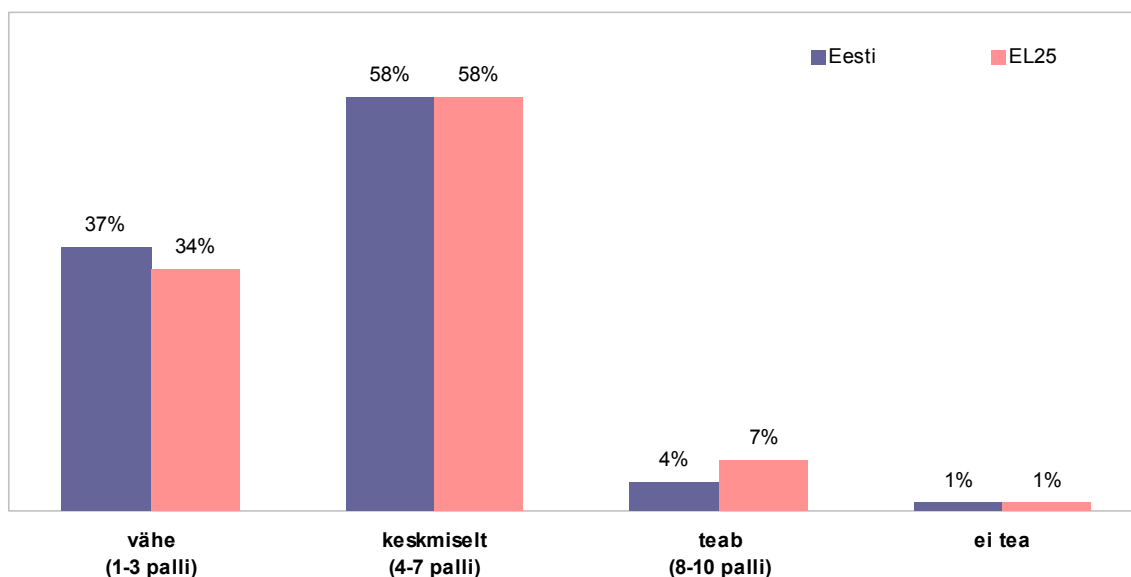
Euroopa Liidu 25 liikmesriigi kodanike informeerituse tase jaotub sarnaselt eestlaste omale. Kui võrrelda 10-pallisel skaalal keskväärtusi, siis eestlaste keskmine teadmiste tase on 4,2 palli ja kõigil Euroopa kodanikel 4,4 palli kümnest võimalikust. Seega ei saaks väita, et keskmine Euroopa kodanik väga palju Euroopa Liidust teaks. Kõige informeeritumana tunnevad end hollandlased (5,3 palli), taanlased ja Luksemburgi elanikud (5,1 palli). Madalaim on teadlikkuse tase Hispaanias (3,8 palli), Ungaris (3,8 palli) ja Portugalis (3,9 palli). Vahe kõige teadlikkumate riikide ja keskmise taseme vahel on aga väga väike.

Eestis hindavad noored inimesed oma teadmiste taset kõige kõrgemalt: 15-24 aastaste seas on see üle Eesti keskmise: 4,9 palli. Ka harituse kasvuga tõuseb hinnanguline informeerituse tase. Kõige pädevamaks hindavad end need, kes veel õpivad (5,1 palli). See on ilmselt seotud koolides läbiviidavate infokampaaniatega, samuti sellega, et igapäevases õppetöös kajastatakse Euroopa Liiduga seotud teemasid.

Sotsiaalse positsiooni mõttes hindavad end kõige teadlikumateks juhid ning õpilased/üliõpilased (5,1 palli). Kõige vähem väidavad end Euroopa Liidust teadvat töölised (3,9 palli) ja pensionil olevad inimesed (3,6 palli).

Linna- ja maaelanikud hindavad end üsna sarnaselt informeerituteks: nii suurtes linnades kui maal elavate inimeste keskmine hinnanguline teadmistetase on 4,1 palli. Vaid väike- ja keskmise suurusega linnade elanikud on pisut enesekindlamad, sealne keskmine teadlikkuse tase on 4,4 palli.

QA18 Hinnang isiklikule teadlikkusele Euroopa Liidust, tema poliitikast ning institutsioonidest (10-pallisel skaalal, kus 1 tähendab, et "ei tea midagi" ning 10 tähendab, et "teab palju")

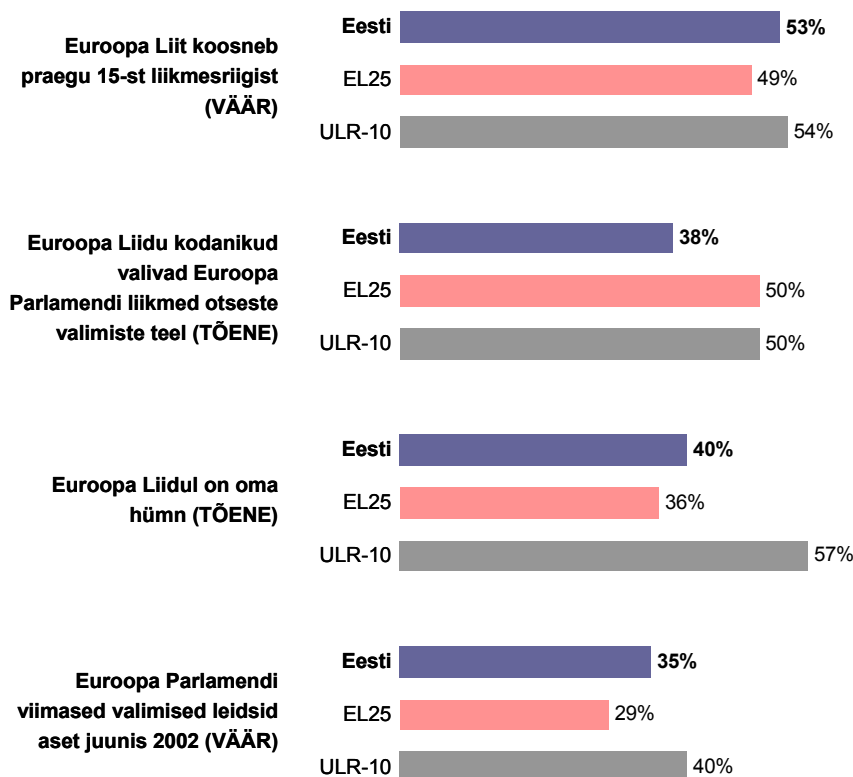
- Eestlased saavad Euroopa Liidu toimimisest sama vähe aru, kui liidu keskmine kodanik -

Inimestelt küsiti ka, kuivõrd arusaadav on nende jaoks **Euroopa Liidu toimimine**. Siinkohal jagunesid vastused enam vähem pooleks: 45% leidsid, et see on nende jaoks arusaadav ja 48% leidsid, et see pole nende jaoks selge. Euroopas Liidus keskmiselt on selliseid inimesi, kes liidu toimimist mõistavad praktiliselt sama palju kui Eestis: 43%. Iga teine Euroopa kodanik väidab, et ei saa liidu toimimisest aru.

Euroopa Liidu toimimisest saavad ennekõike aru 15-39 aastased inimesed (neist väitsid sellest aru saavat 49%). 55 aastastest ja vanematest inimestest saavad liidu toimimisest aru 39%. Suured lõhed Euroopa Liidu toimimise mõistmises ilmnevad erineva haridustasemega inimeste vahel: neist, kelle haridustee lõppes 15 aastaselt, väitsid end liidu toimimist mõistvat vaid 19%, samas kui 20 aastaselt ja vanemas eas kooli lõpetanutest leidsid seda 49%.

Mis puudutab teadmiste tegelikku taset, siis uuringu käigus paluti inimestel hinnata mõningate Euroopa Liitu puudutavate väidete tõestust. Laias laastus võrreldes on Euroopa Liidus kõige teadlikumad uued liikmesriigid. Eestlaste teadlikkuse tase on võrreldav Euroopa 25 liikmesriigi keskmisega. Pisut üle poole elanikkonnast on kursis sellega, et Euroopa Liit ei koosne vaid 15 liikmesriigist. Neid, kes teavad, et Euroopa Liidul on oma hümn on juba mõnevõrra vähem. Kõige viletsamalt ollakse kursis Euroopa Parlamendi valimist puudutavate aspektidega ja seda hoolimata sellest, et küsitlusajaga võrreldes leidsid valimised aset napilt aasta tagasi. Need parlamendivalimised ei leidnud ühiskonnas aga piisavalt laia kandepinda ja valimisaktiivsus jäi väga madalaks (valimas käis 27% valimisõiguslikest kodanikest).

QA24. Euroopa Liitu puudutavate teadmiste test (% neist, kes andsid õige vastuse)

**- Televisioon on suurema osa elanikkonna jaoks Euroopa Liitu puudutava info osas -
ülekaalukalt olulisim infoallikas**

Läbi aja on kõige olulisemateks infoallikateks Euroopa Liitu puudutavatel teemadel olnud erinevad meediakanalid: neist televisioon on tuntavalt suurima kaaluga, kuna sealt saadavat infot on kõige kergem omastada. 2004. aasta Eurobaromeetri andmeil oli televisioon eestlaste seas ka üks usaldusväärsemaid institutsioone (seda usaldasid 69% elanikest).

Suure vahega järgnevad infoallikatena raadio ning päevalehed.

9% elanikest ei otsi üldse Euroopa Liiduga seonduvat infot ega ole sellest huvitatud. Nende hulgas on enam vanemaid ning vähem haritud inimesi.

Infoallikate olulisuse järjekord on üsna sarnane Euroopa Liidu keskmisega. Olulisemad erinevused puudutavad seda, et eestlaste jaoks on raadio ja **internet infoallikana** olulisemad kui eurooplaste jaoks keskmiselt. Internetti kasutavad infoallikana 38% eestlastest ja 22% eurooplastest.

Nooremates vanuserühmades on internet Eestis aga kas televisiooniga võrdsel positsioonil (15-24 aastaste seas mainisid mõlemat infoallikat 68% vastava vanuserühma esindajatest) või järgneb kohe televisioonile (25-39 aastaste seas mainisid televisiooni 62% ja internetti 54%). Televisioon infoallikana on ülekaalukalt esikohal 40 aastaste ja vanemate inimeste hulgas.

QA19. Kui Te otsite informatsiooni Euroopa Liidu ja tema institutsioonide kohta, siis milliseid järgnevaid allikaid Te kasutate?

Infoallikas	Eesti	EL25
Televisioon	70	70
Raadio	44	32
Päevalehed	40	43
Internet	38	22
Muud ajalehed, ajakirjad	21	17
Vestlused sugulaste, sõprade, töökaaslastega	19	23
Raamatud, brošüürid, infolehed	12	13
Kohtumised, koosolekud	4	4
Telefon	1	1
Muu	0	1
Ei otsi sellist infot	9	10
Ei tea	3	1

- Meedia räägib Euroopa Liidust piisavalt -

Üldiselt leiab suurem osa elanikest, et peamised infoallikad: televisioon, raadio ja trükiajakirjandus räägivad Euroopa Liidust just parajal määral. Kui võrrelda seda arvamust olulisima infoallika – televisiooni – lõikes Euroopa Liidu keskmisega, siis on Euroopa kodanike hulgas vähem neid, kes leiavad, et televisioon levitab infot piisavalt: 48%. 35% (10% enam kui Eestis) leiavad, et televisioon kajastab Euroopa Liidu teemat liiga vähe. Kõige ebapiisavamaks peavad infot kreeklased ja hollandlased. Eestlased ja soomlased leiavad kõige sagedamini et televisioon levitab infot piisavalt.

QA20a. Kas Teie arvates räägib Eesti...Euroopa Liidust liiga palju, piisavalt või liiga vähe?

Infoallikas	Liiga palju	Piisavalt	Liiga vähe	Ei tea
Televisioon	5	64	25	7
Raadio	2	57	24	17
Trükiajakirjandus	4	65	18	13

Mis puutub **peamise infoallika – televisiooni - objektiivsusesse** Euroopa Liidu kajastamisel, siis leiavad 50% eestlastest, et saadav info on objektiivne, 34% arvavad, et info on liiga positiivne ning vaid 3% peavad seda liiga negatiivseks (QA20a). Euroopa Liidus keskmiselt usuvad 48% elanikest, et televisioon on infoedastuses objektiivne, 26% et liiga positiivne ja 11% et liiga negatiivne. Kõige vähem usuvad info objektiivsusesse Malta elanikud (39%), prantslased (40%) ja hollandlased (41%) ning kõige enam belglased (64%), soomlased ja sloveenid (mõlema rahvuse hulgas usuvad objektiivsusesse 60% vastajatest).

2.2 Euroopa Liidu maine

- Üldine mulje Euroopa Liidust on neutraalne -

Suurema osa eestlaste jaoks on Euroopa Liidul neutraalne mulje – ei positiivne ega ka negatiivne. Nii leiavad 49% eestlastest. See mulje pole võrreldes oktoobriga 2004 muutunud. Väga positiivne mulje

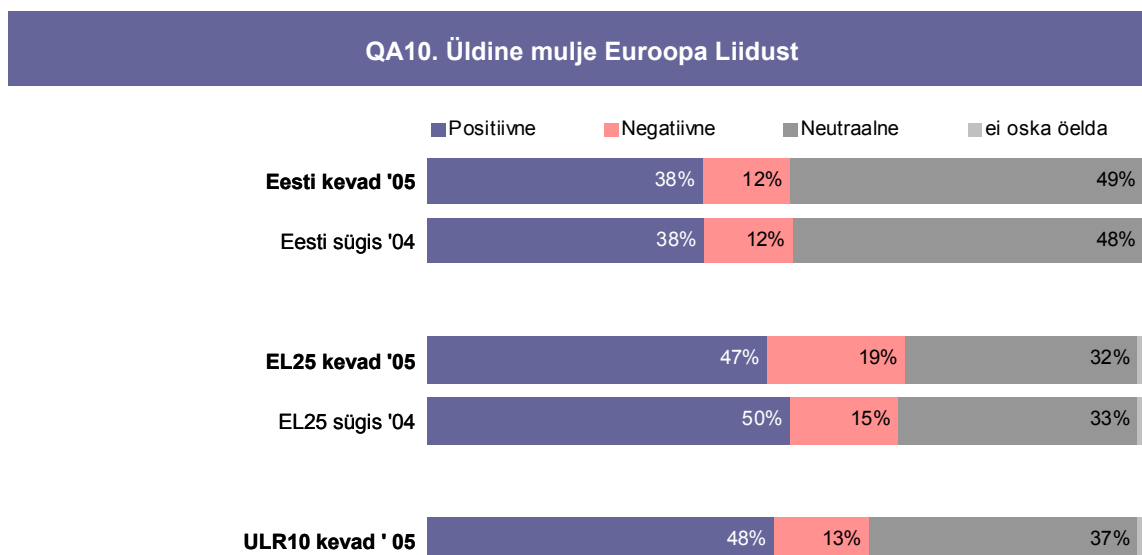
on 5% ja väga negatiivne vaid 1% eestlastest. Uute liikmesriikide ning Euroopa Liidu 25 liikmesriigi jaoks keskmiselt on liidu maine aga pigem positiivne.

Kõige positiivsem mulje Euroopa Liidust on iirlastel (positiivne mulje on 68%), itaallastel (63%) ning Luksemburgi elanikel (58%). Ühendatud Kuningriigis, Austrias ja Soomes mainitakse EL-i positiivsena kõige vähem. Ainukesena liikmesriikidest domineerib negatiivne maine Ühendatud Kuningriigis (negatiivseks peavad Euroopa Liitu 35%).

Erinevate vanuserühmade lõikes Eestis kahaneb positiivne mulje Euroopa Liidust inimese vanuse kasvades ning haridustaseme langedes.

Maaelanike seas on mulje Euroopa Liidust üldiselt vähem positiivne (positiivseks peavad seda 33%) kui suurte linnade elanike seas (positiivne mulje 43%).

Positiivne mulje liidust domineerib Eestis nende jaoks, kes peavad oma teadmisi Euroopa Liidust heaks: neist 58% on hea mulje ja 11% halb. Nende hulgas, kelle teadmised liidust on kehvad, on positiivse mulje omajaid 27% (57% on neutraalne mulje).

- Euroopa Liit tähendab liikumisvabadust ja bürokraatiat -

Eestlaste jaoks tähendab Euroopa Liit eelkõige mobiilsust: vabadust reisida, õppida ja töötada teistes liikmesriikides. Seda tõid välja 50% küsitletutest. Praktiliselt võrdväärselt seostub Euroopa Liit bürokraatiaga (48%). Võrreldes sügisega 2004 mainitakse seda seost 5% võrra sagedamini. Ülejäänud seoseid on mainitud tunduvalt vähem: ligikaudu veerandi Eesti elanike jaoks assotsieerub EL suurema sõnaõigusega maailmas ning euroga. Oluliselt on võrreldes sügisese uuringuga kahanenud seoste loomine rahu, sotsiaalkaitse ja majandusliku õitsenguga (kõigis mainitud aspektides on toimunud 5%-line langus).

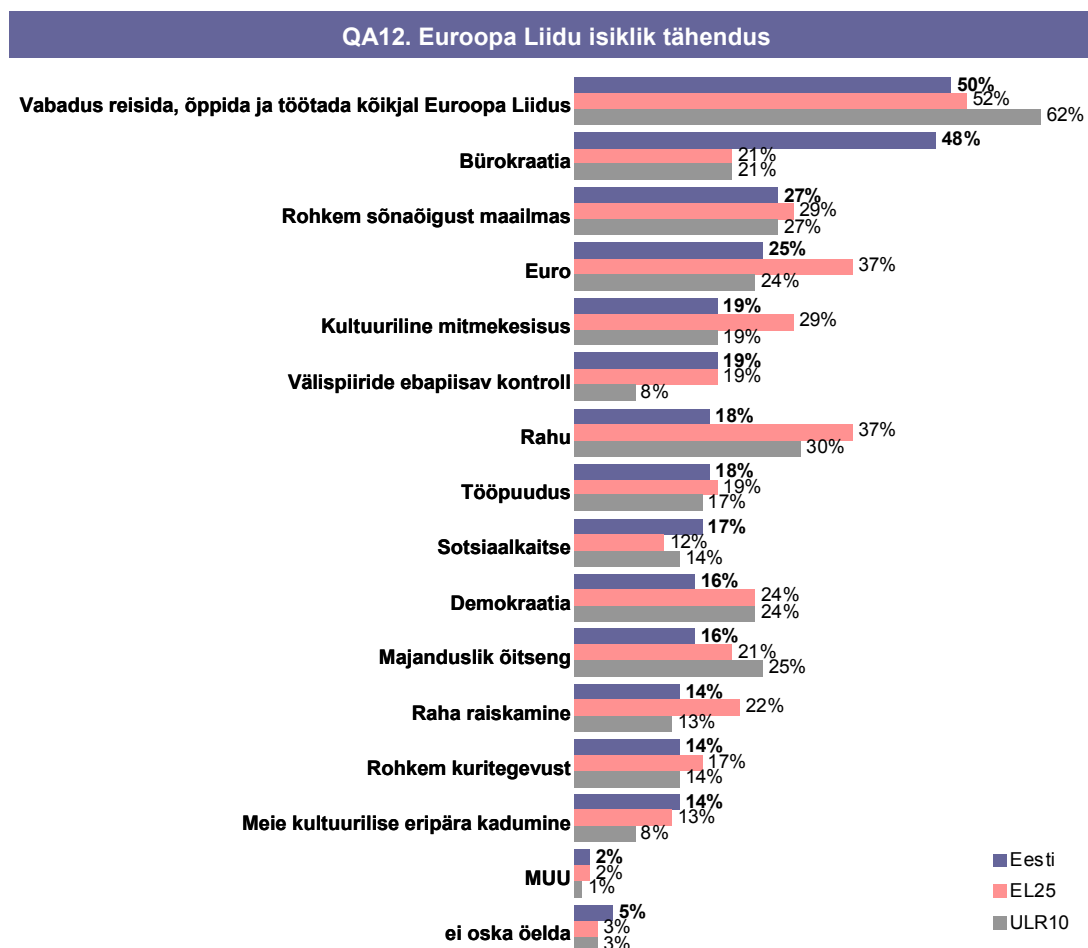
Oluline erinevus Euroopa keskmisega ilmnebki tugevates seostes bürokraatiaga. Euroopa Liidus keskmiselt mainiti seda üle kahe korra harvemini kui Eestis: 21% eurooplastest mainis sellise seose olemasolu. Sarnaselt Eestiga tekkisid seosed bürokraatiaga eelkõige just Põhjamaades: Soomes ja Rootsis oli see oluliselt kolmandal kohal (mainisid vastavalt 45% ja 46%), aga ka Ühendatud Kuningriigis (oluliselt teisel kohal, mainisid 30%).

Seosed bürokraatiaga on Eestis eriti tugevad nooremate seas (vanuserühmas 15-24 on see kõige tugevam seos, vanuserühmas 25-39 mainiti seda praktiliselt sama sageli kui reisimis- ja töötamisvabadust) ja haritumate inimeste jaoks. Erineva sotsiaalse positsiooni esindajatest mainivad bürokraatiat kõige sagedamini ühel poolt juhid (67%) ja valgekraed (56%) ja teiselt poolt koduperenaised (57%). Seega võib oletada, et ühest küljest puutuvad töötavad inimesed bürokraatia suurenemisega oma igapäevatoos ka sagedamini kokku ja teisalt on muljet bürokraatiast kujundanud ka meedia: erinevaid regulatsioone ja nõudeid seoses Euroliiduga kajastatakse meedias väga palju, mistõttu on välja kujunenud mulje, et kogu elu käib Euroopa Liidu poolt ettekirjutatud reeglite alusel ning peab olema nendega vastavusse viidud.

Rahu seostub eestlastele Euroopa Liiduga tunduvalt harvem (mainisid 18%) võrreldes EL25 riikide (keskmiselt mainisid 37% kodanikest) ja uute liikmesriikidega (keskmiselt mainisid 30% kodanikest).

Euro on oluline märksõna eelkõige Euroopa Liidu vanade liikmesriikide jaoks, kellest suuremale enamusele on see igapäevane reaalsus. Samuti on nende jaoks oluline märksõna kultuuriline mitmekesisus: seda mainivad sagedamini just vanad liikmesriigid (31%). Uued liikmesriigid tervikuna on sageli maininud ka majanduslikku õitsengut (25%), samas kui eestlaste jaoks seondub majandusliku Euroliiduga oluliselt harvem.

**- Hirmud seonduvad kasvava hulga raha liikumisega EL-i rahakotti ning -
rahvusvahelise kuritegevuse ja narkokaubanduse kasvuga**

Euroopa Liidu maine kujunemise aluseks eestlaste silmis on ka mitmesugused hirmud, mis liiduga seonduvad. Eestlaste jaoks on suurim hirm see, et Eestil tuleb üha rohkem maksta Euroopa Liidu rahakotti. Seda mainitakse oluliselt sagedamini kui sügisel 2004. Üsna selgelt mängib siinkohal rolli üleliigsete suhkrugarude teema, mille üle 2005 aasta kevadel avalikkuses palju arutleti.

Hirmu üha suurema hulga raha liikumisest Euroopa rahakotti tunnevad ennekõike nooremad (15-39) ja haritumad inimesed. Ametialase positsiooni lõikes eelkõige ettevõtjad (73%), valgekraed (70%) ja töölised (69%). Mõnevõrra enam kardavad seda maaelanikud (32% võrreldes 25%-ga suurte linnade elanike seas). Ka tunnevad selle ees hirmu pigem need inimesed, kes Euroopa Liidust enda hinnangul eriti ei tea.

Veel kardavad eestlased rahvusvahelise kuritegevuse ning narkokaubanduse kasvu (63%) ning töökohtade siirdumist madalama tootmiskuludega riikidesse (60%). Viimast on võrreldes sügisega mainitud tunduvalt sagedamini (tõus 9%). Kuigi Eesti on riik, kus tööjõukulud on veel madalamad kui Euroopas üldiselt (eriti vanas Euroopas) oleme me neile kiirelt järele jõudmas. Euroopa Liidu riikides, ja eriti vanades liikmesriikides, ongi suurimaks kartuseks töökohtade äravool.

Kõige vähem paneb eestlasi seoses euroliiduga muretsema sotsiaalsete hüvede kadumine, majandusliku olukorra kriitiliseks muutumine ning rahvusliku identiteedi kadumine.

QA16. Mõnedel inimestel võiva olla hirmud seoses Euroopa ehitamise ja Euroopa Liiduga. Palun öelge iga nähtuse kohta, kas Teie isiklikult praegu kardate seda või mitte? (% nendest, kes kardavad)

	Eesti	Muutus võrreldes 2004 sügisega	EL25	Muutus võrreldes 2004 sügisega
Meie riik maksab Euroopa Liitu üha rohkem ja rohkem	63	+6	62	-2
Narkootikumidega kaubitsemise ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse kasv	63	-3	60	-5
Töökohtade siirdumine riikidesse, kus on madalamad tootmiskulud	60	+9	73	-1
Rahvusliku rahaühiku kadumine	55	-2	53	-3
Rohkem raskusi [riigi nimetus] põllumeeste jaoks	54	0	62	-3
Meie keelt kasutatakse üha vähem ja vähem	51	+1	36	-4
Väiksemad liikmesriigid kaotavad oma võimu	43	-3	43	-3
Rahvusliku identiteedi ja kultuuri kadumine	38	-2	37	-5
Majanduskriis	37	+1	48	-4
Sotsiaalsete hüvede kadumine	25	-3	50	-2

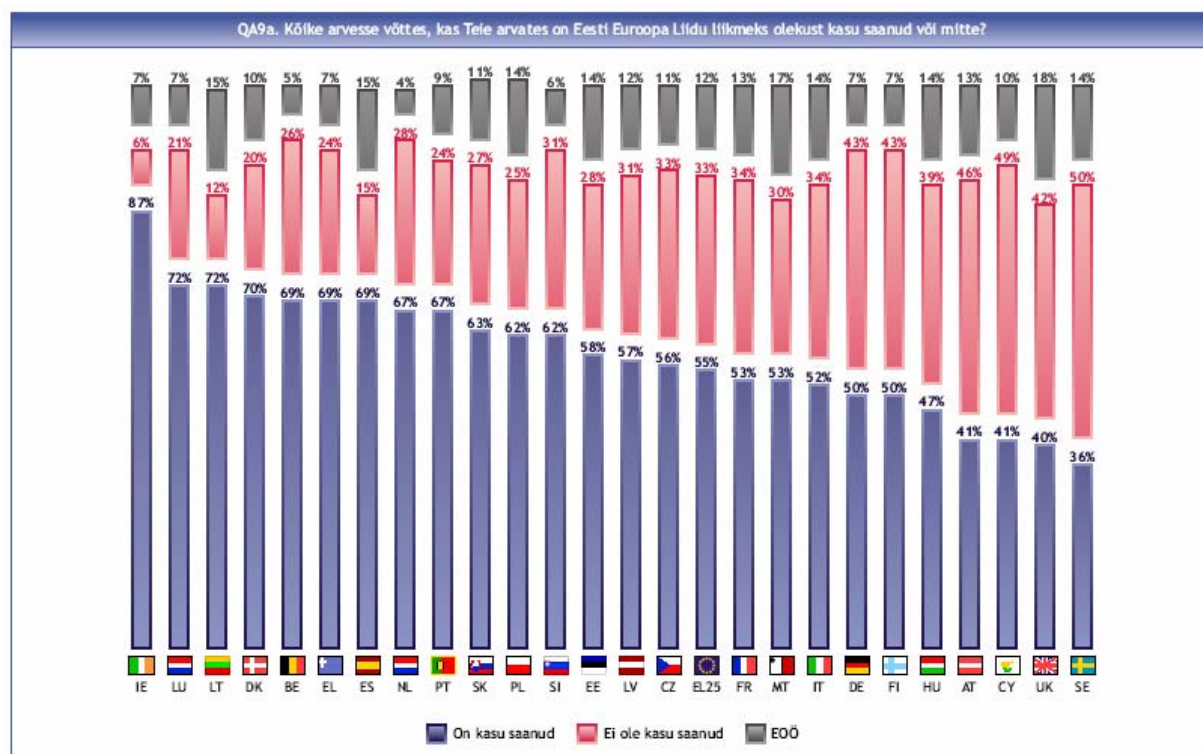
2.3 Euroopa Liitu kuulumise kasutegur

Üle poolte eestlastest - 58% - leiavad, et Euroopa Liiduga liitumine on Eestile kasuks tulnud, 28% arvavad, et see ei ole kasu toonud ning 14% ei oska seisukohta võtta. Üsna sarnaselt arvavad ka leedulased, tšehhid ja see on lähedane Euroopa Liidu keskmisele. Ülekaalukalt enim leiavad Euroopa Liidust olevat kasu saanud iirlased (87%) ja kõige vähem Euroopa Liidu asjade suhtes ühed skeptilisemad riigid Rootsi ja Ühendatud Kuningriik.

Nagu üldjoontes juba mainitud, on kõige positiivsemad nooremad ja haritumad inimesed: nemad näevad Euroopa Liidust kõige rohkem kasu.

Ka nõustuvad Euroopa Liidu liikmesoleku kasulikkusega pigem maaelanikud ning väike ja keskmise suurusega linnade elanikud võrreldes suurte linnade elanikega.

Sotsiaalse positsiooni lõikes mainivad Liidu kasulikkust keskmisest enam õpilased/üliõpilased, juhid ja valgekraed.

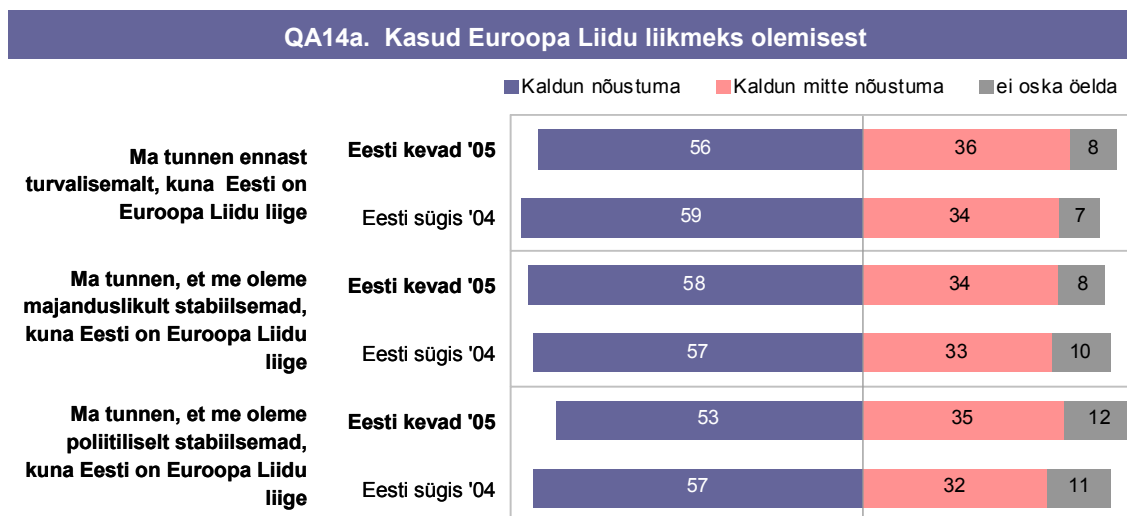

- Euroopa Liidu peamine kasu Eesti jaoks on majandusliku stabiilsuse tagamine -

Kasude all peetakse enim silmas majandusliku stabiilsuse saavutamist Euroopa Liidu liikmena (sellega nõustuvad 58% küsitletutest), aga ka suuremat isiklikku turvalisust (56%) ja viimaks poliitilist stabiilsust (53%).

Võrdlus Euroopa Liidu keskmise tasemega näitab, et eestlased tunnistavad Euroopa Liidu kasusid tunduvalt enam: keskmine liidu kodanik leiab, et eelkõige on liit toonud isikliku turvalisust (51%). Küll aga ei leita, et liikmesolek tagaks majanduslikku ja poliitilist stabiilsust: majandusliku stabiilsusega nõustub 44% ja ei nõustu 46% (uutes liikmesriikides nõustub 50% ja ei nõustu 40%, vanades nõustub

43% ja ei nõustu 47%), poliitilise stabiilsusega vastavalt 42% ja 48% (uutes liikmesriikides nõustub 44% ja ei nõustu 45%, vanades nõustub 41% ja ei nõustu 49%).

- Euroopa Liidu roll on positiivne neis küsimustes, mis Eesti jaoks pole nii olulised -

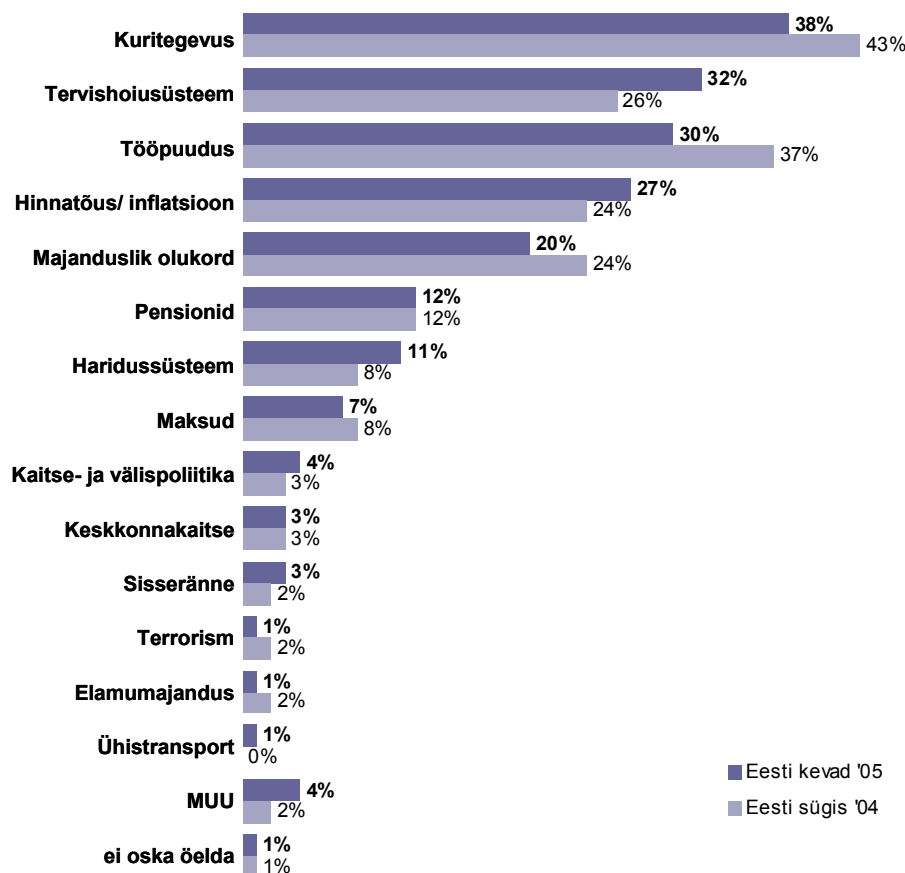
Eestlaste jaoks kõige olulisemad probleemid 2005 aasta kevadel olid kuritegevus, tervishoiusüsteem ja tööpuudus, aga ka hinnatõus. Võrreldes 2004 aasta sügisega on pakilisemaks muutunud just tervishoiusüsteemi ja hinnatõusuga seotud küsimused. Vähenenud on tööpuuduse ja majandusliku olukorraga seotud probleemid kuna 2005 aasta jooksul on jätkunud tööpuuduse langus ning samas on Eesti kogenud tugevat majanduskasvu.

Etteantud probleemidest on eestlaste jaoks kõige vähem teravad terrorism, elamumajandus ning ühistransport.

Euroopa tasandil on ülekaalukalt teravam probleem tööpuudus, mida mainib iga teine Euroopa Liidu kodanik (uute liikmesriikide kodanikest 63% ja vanadest liikmesriikidest 48%). Kõige vähem teevad muret ühistransport, kaitse- ja välispoliitika ning keskkonnakaitse.

QA26. Eesti ees seisvad kõige olulisemad küsimused

(võimalik oli valida kuni kaks varianti)

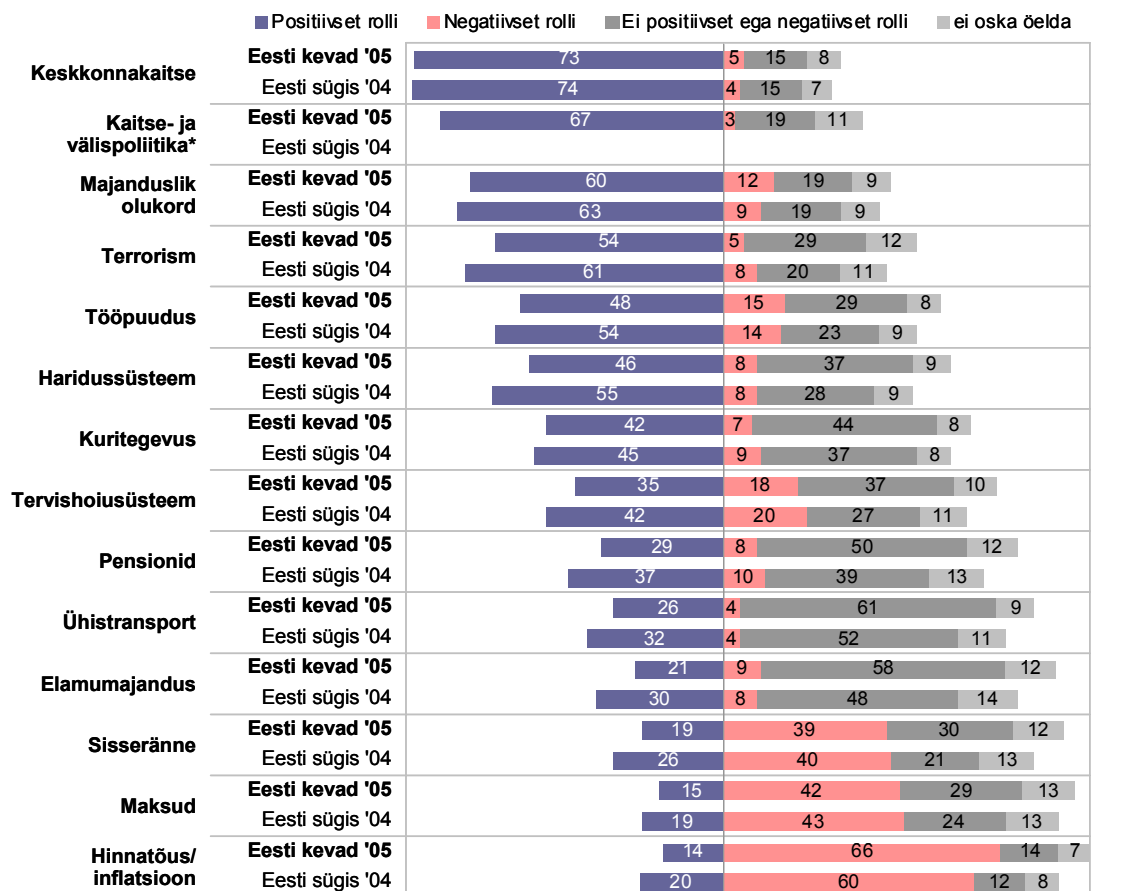

Euroopa Liidu positiivset rolli näevad eestlased ennekõike neis valdkondades, mis Eestis nende meelest hetkel nii olulised pole: need on keskkonnakaitse, kaitse- ja välispoliitika ning majanduslik olukord. Mis puudutab kõige pakilisemaid probleeme: kuritegevust ja tervishoiusüsteemi, siis leitakse kõige sagedamini, et Euroopa Liit ei mängi siin ei positiivset ega negatiivset rolli.

Euroopa Liidu rolli peetakse suisa negatiivseks, mis puudutab hinnatõusu (see oli ka suurimaid liitumiseelseid hirme), makse ning sisserännet. Üldise arvamuse kohaselt suudab Euroopa Liit kõige vähem mõjutada selliseid valdkondi nagu ühistransport ja elamumajandus. Puudujääke neis valdkondades Euroopa Liidu süüks ei panda.

Euroopa kodanike üldine nägemus Euroopa Liidu rollist on üsna sarnane eestlaste omaga: siiski nähakse Euroopa Liidu positiivset rolli kõige enam terrorismi vastu võitlemises (55%), seejärel tulevad, sarnaselt eestlastele keskkonnakaitse ning kaitse- ja välispoliitika.

QA27. Euroopa Liidu roll erinevates valdkondades

* kaitse- ja välispoliitika kohta sel kujul sügisel '04 ei küsitud, ajaline trend puudub

- Eestlased usuvad, et Euroopa Liidu roll 5 aasta pärast on nende igapäevaelus samasugune-

Nii leiavad 47% eestlastest, 38% arvavad, et liidu roll muutub nende igapäevases elus tähtsamaks ning 6%, et vähem oluliseks. Euroopa 25 liikmesriigi kodanikud leiavad aga pigem, et Euroopa Liidu roll muutub olulisemaks: seda usuvad 44%, 40% arvavad, et roll jääb samaks ning 9% leiavad, et see muutub vähem oluliseks.

Samas on Eestis neid, kes sooviksid Euroopa Liidu rolli samaks jäämist või olulisemaks muutumist viie aasta pärast võrdselt: vastavalt esimesi 40% ja teisi 41%. Keskmine Euroopa Liidu kodanik soovib aga eelkõige seda, et liidu roll muutuks tema igapäevaelus tähtsamaks: seda sooviksid neist 49%. Rolli samaks jäämist soovivad 29%.

2.4 Euroopa Liidu institutsioonide usaldamine

Kui rääkida sellest, kuivõrd hästi eestlaste meelest **toimib demokraatia Euroopa Liidus** siis, sellega on rahul 53% eestlastest. Samas ei oska tervelt veerand elanikest (25%) oma hinnangut anda, kuna neil ilmselt puudub piisav alus oma arvamuse kujundamiseks. Demokraatia toimimise hindamiseks on oluline, et mõistetak, millistele institutsioonidele liit üldse tugineb ning kuidas need töötavad. Nii nagu

punktis 2.1 mainitud, leiab vaid 45% vastajatest, et see, kuidas Euroopa Liit toimib on nende jaoks arusaadav.

- Eestlased teavad ja usaldavad enim Euroopa Parlamenti ja Komisjoni -

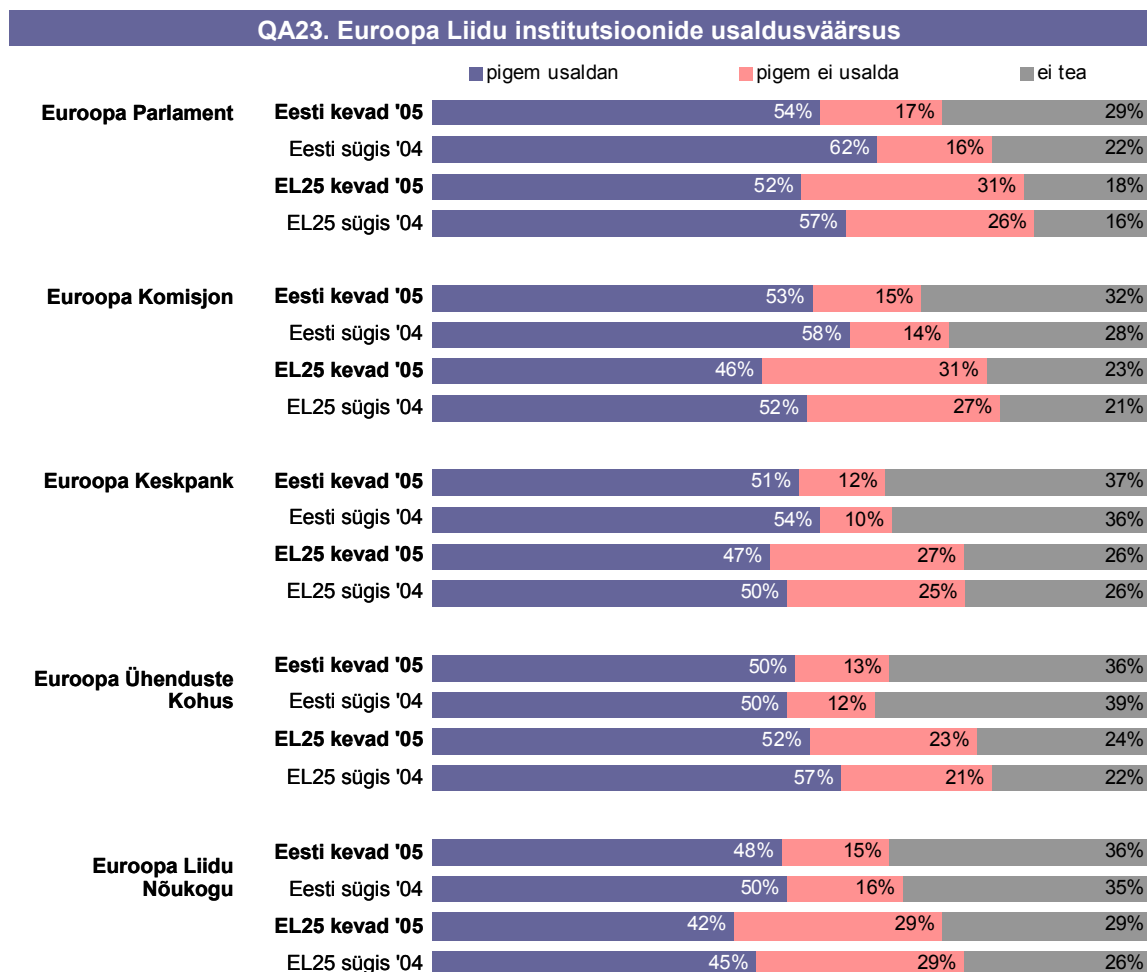
Kui Euroopa Liidu toimimine on veel segane, siis teadlikkust Euroopa Liidu institutsioonidest ei saa madalaks pidada. Vähemalt midagi on Euroopa Parlamendist kuulnud 87% elanikest, Euroopa Komisjonist 81%. Kõige vähem teatakse Euroopa Keskpanka, mis Euroopa tasandil on pisut enam tuntud.

QA21. Kas Te olete kuulnud...? (% on kuulnud)

Institutsioon	Eesti	EL25
Euroopa Parlament	87	90
Euroopa Komisjon	81	81
Euroopa Liidu Nõukogu	73	65
Euroopa Ühenduste Kohus	59	67
Euroopa Keskpank	62	71

Euroopa Parlamendist ja Komisjonist on kõige enam kuulnud inimesed vanuses 25-54, neist nooremad ja vanemad on konkreetsete institutsioonide osas vähem teadlikud.

Kõige tuntumaid institutsioone - Parlamenti ja Komisjoni – peetakse Eestis ka kõige usaldusväärsemateks. Euroopa Keskpanka, Euroopa Ühenduste Kohust ja Euroopa Liidu Nõukogu peetakse praktiliselt võrdselt usaldusväärseteks, nende puhul on aga ka elanike osakaal, kes hinnangut usaldusväärsusele anda ei oska, kõige suurem. Euroopa 25 liikmesriigi kodanikud peavad kõige usaldusväärsemaks Ühenduste Kohust ja Parlamenti, seejärel Keskpanka ning alles siis Euroopa Komisjoni.

3. Toetus Euroopa Liidu poliitikatele ja arengusuundadele

Kolmas peatükk keskendub eestlaste nägemusele Euroopa Liidu prioriteetidest ning toetusest Euroopa Liidu võtmepoliitikatele ning arengusuundadele. Viimaste puhul keskendutakse ühtsele välis- ning kaitse- ja julgeolekupoliitikale ja Euroopa Liidu edasisele võimalikule laienemisele. Viimane punkt räägib eestlaste hinnangutest Euroopa Liidu rollile maailmas võrreldes Ameerika Ühendriikidega.

3.1 Euroopa Liidu prioriteetid ja eelarvekulutused

- Euroopa Liidu prioriteetideks peaksid olema sotsiaalsed küsimused ja kuritegevus -

Uuringu käigus küsiti vastajatelt, millised oleksid need kolme asja, millele Euroopa Liit peaks esmajärjekorras keskenduma. Esikolmikusse mahuvad eelkõige sotsiaalse poolega seotud küsimused: võitlus vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja tööpuudusega, teisalt aga ka organiseeritud kuritegevuse ja narkokaubanduse vastu võitlemine. Nendest probleemidest oli tööpuudus eestlaste arvamuse kohaselt ka üks olulisemaid probleeme Eestis (vt punkt 2.3).

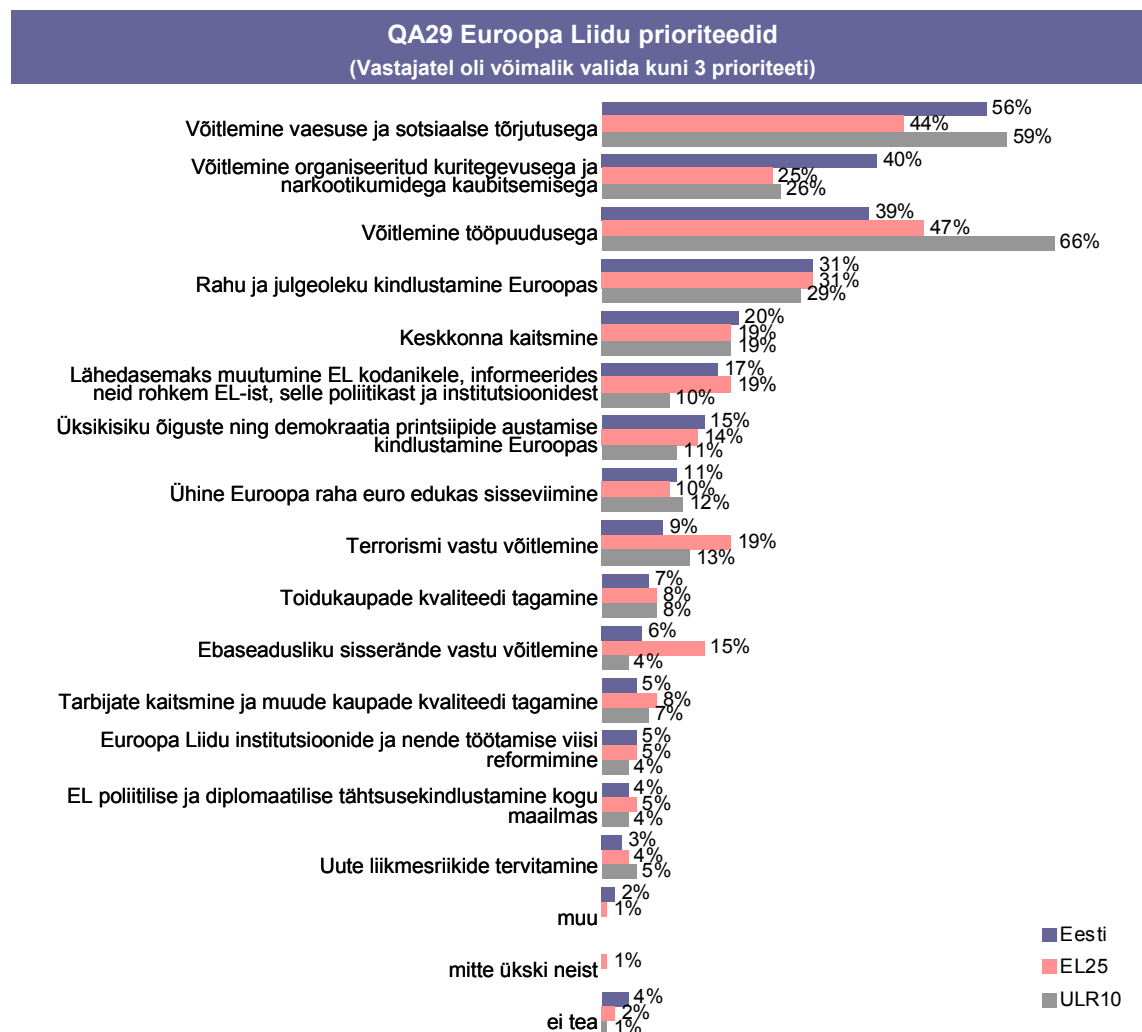

Nii kogu Euroopa Liidu tasandil kui ka uutes liikmesriikides peetakse kõige olulisemaks võitlust tööpuudusega. Uute liikmesriikide lõikes leiavad seda 66%, kuid tuleb silmas pidada, et sellise tulemuse taga on eelkõige kõrge tööpuuduse tasemega Poola, kus 79% elanikest soovivad seda prioriteetse valdkonnana näha. Vanadest liikmesriikidest soovib esmajärjekorras selle valdkonnaga tegelemist Saksamaa (eriti Ida-Saksamaa), Kreeka ja Prantsusmaa.

Võrreldes 2004 aasta sügisega on eestlaste jaoks oluliselt langenud tööpuuduse vastu võitlemise osatähtsus: kui sügisel mainisid seda 47% vastajatest, siis kevadel 2005 pidasid seda oluliseks 39%. Euroopa Liidu tasandil on selle probleemi osatähtsus aga pisut tõusnud. Oluliselt on nii Eesti kui terve Euroopa Liidu taustal langenud terrorismiga võitlemise oluliseks pidamine: Eestis leidsid veel sügisel 18% elanikest, et see peaks olema üks olulisemaid valdkondi, kevadel arvas nii kaks korda vähem inimesi. Olulisemaks peetakse Eestis võrreldes sügisega seda, et Euroopa Liit muutuks kodanikele lähedasemaks jagades enam liiduga seonduvat informatsiooni: sellega eelisjärjekorras tegelemist soovisid 5% kodanikest.

Mis puudutab kõige sagedamini mainitud valdkondi, siis vanuserühmade lõikes Eestis prioriteetide väljatoomisel eriti suuri erinevusi ei ole. Vaid tööpuuduse vastu võitlemist peavad 15-24 ning 40-54 aastased mõnevõrra olulisemaks valdkonnaks kui kuritegevust ja narkokaubandust. Mis puudutab vajadust muuta EL kodanikele lähedasemaks, siis seda tähtsustavad eelkõige noored inimesed: 25% vastajatest vanuses 15-24 peavad seda oluliseks. Mida vanema inimesega on tegemist, seda vähem ta sellest hoolib: 55 aastaste ja vanemate seas peavad seda oluliseks vaid 12%.

Sotsiaalse positsiooni lõikes peavad kõik rühmad peale juhtival kohal töötavate inimeste olulisimaks vaesuse ja tõrjutusega võitlemist (eriti oluliseks peavad seda töötud ja kodus olevad inimesed). Juhid soovivad kõige enam, et Euroopa Liit keskenduks Euroopa Liidus rahu ja julgeoleku tagamisele ning alles seejärel vaesuse ja tõrjutusega võitlemisele.

- Eestlased leiavad, et Euroopa Liidu eelarve võiks olla suurem -

Vastajatel paluti avaldada arvamust, kas Euroopa Liidul peaks oma poliitilisi eesmärgi arvestades olema rohkem rahalisi vahendeid või ei õigusta liidu poliitilised eesmärgid eelarve suurendamist (QA30). 44% eestlastest leidsid, et liidu eelarve peaks olema suurem, 32%, et poliitilised eesmärgid ei õigusta eelarve suurendamist ning 26% ei osanud arvamust avaldada. Liidu eelarve suurendamise pooldajaid oli enam kui vastaseid veel Kreekas, Küprosel, Ungaris, Maltal, Poolas ning Portugalis.

Euroopa keskmisel tasemel leidsid kodanikud, et liidu eelarve pigem ei peaks suurenema. Nii arvas iga teine liidu kodanik ehk 50% vastajatest, 32% leidsid, et eelarve peaks suurenema ja 18% ei osanud seisukohta võtta.

Kõige tugevamalt on liidu eelarve suurenemise poolt nooremad ja haritumad inimesed. Vanemate ja vähem haritute seas ei kasvanud mitte niivõrd vastuseisjate osakaal kuivõrd nende hulk, kes ei tunne end piisavalt pädevana kahe variandi vahel valima.

Erineva ametialase positsiooni esindajatest leiavad ettevõtjad ainukesena, et liidu poliitilised eesmärgid eelarve suurenemist ei õigusta: selle vastu on 42% ettevõtjatest ja poolt 35%.

- Mulje kohaselt kulutab EL suurema osa eelarvest põllumajandusele -

Eelarve suurendamise pooldamine või selle vastu seismine sõltub ka sellest, millele inimeste arvates sellest eelarvest raha jagatakse. Eestlaste arvates kulub enamus Euroopa Liidu eelarvest põllumajandusele. Samas leiab Euroopa Liidu keskmine kodanik, et see kulub haldusele ja personalile, mistõttu vastuseis eelarve suurendamisele on ka mõistetav. Eestlaste jaoks jääb see valdkond eelarve kulutuste osakaalult teisel-kolmandal kohal.

QA31. Millele järgnevalt Teie arvates kulutatakse suurem osa Euroopa Liidu eelarvest?

Valdkond	Eesti	EL25
Põllumajandus	19	17
Välispoliitika ja väljapoole Euroopa Liitu jäävate riikide abistamine	16	13
Haldus- ja personalikulud, kulutused hoonetele	16	31
Regionaalabi	11	8
Tööhõive ja sotsiaalpoliitika	10	9
Teadusuuringud	5	5
Ei tea	22	16

Erinevatel sotsiaaldemograafilistel rühmadel on erinev arvamus sellest, millele Euroopa Liit oma raha kulutab. 15-24 aastased usuvad, et ennekõike välispoliitikale ja väljapoole EL-i jäävate riikide abistamisele, 25-39 aastased usuvad, et ennekõike regionaalabile ning 40 aastased ja vanemad leiavad, et põllumajandusele.

Erineva sotsiaalse positsiooni esindajate arvamusel lahknivad samuti mõnevõrra. Ettevõtjad ja pensionärid usuvad, et põhikulutused tehakse haldusele ja personalile (pensionäride arvates siiski võrdväärselt ka põllumajandusele). Juhtival positsioonil töötavad inimesed leiavad, et kulutused lähevad regionaalabile (20%) ja põllumajandusele (18%). Valgekraed ja koduperenaised leiavad, et kõige enam kulutatakse põllumajandusele ning tööliste arvamusel kohaselt välispoliitikale ja teiste riikide abistamisele.

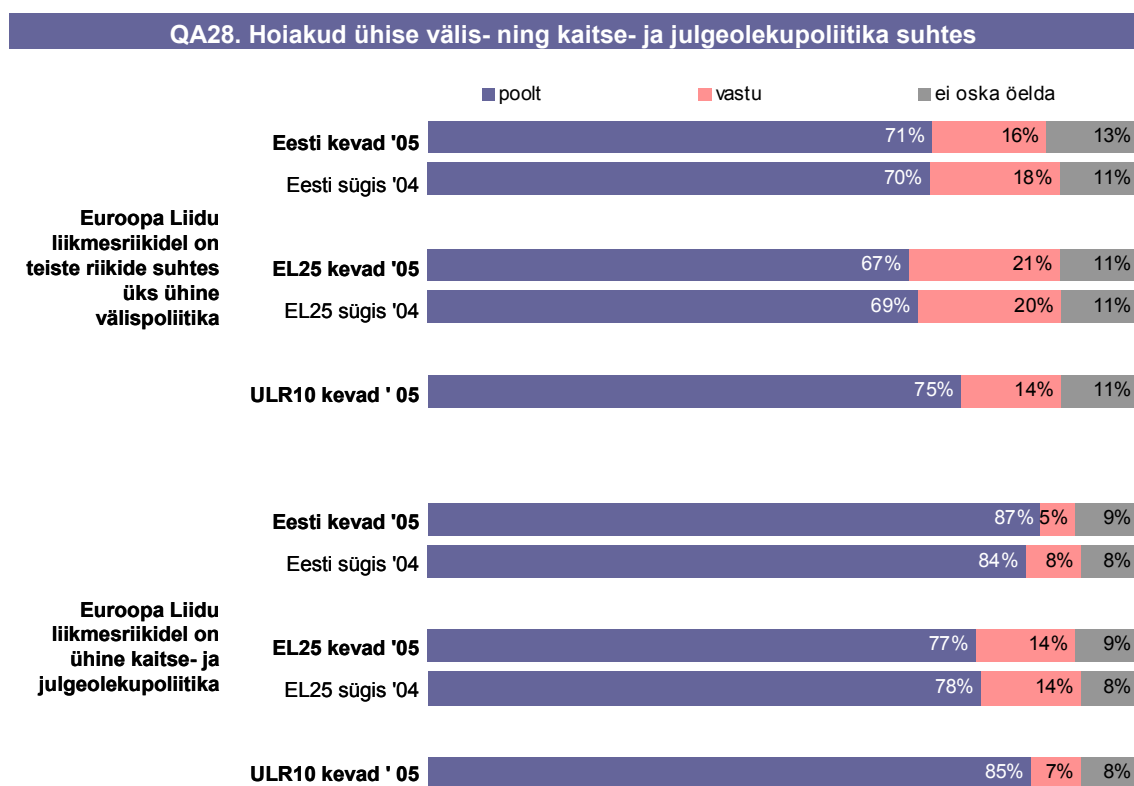
Need, kelle mulje Euroopa Liidust on kas positiivne või neutraalne, leiavad ennekõike, et EL kulutab enim põllumajandusele. Need, kelle mulje on negatiivne usuvad aga, et suurema osa eelarvest hõlmavad kulutused haldusele, personalile ja hoonetele.

3.2 Toetus Euroopa Liidu ühisele välis- ning kaitse- ja julgeolekupoliitikale

- Eestlaste toetus ühisele välis- ning kaitse- ja julgeolekupoliitikale on tugev -

Kuivõrd julgeoleku ja rahu tagamine Euroopas on eestlaste jaoks valdkond, millesse Euroopa Liit peaks panustama ning liidult oodatakse turvalisuse tagamist, siis on mõisteta tugev toetus selle saavutamiseks vajalikele poliitikatele. Eriti tugev on eestlaste toetus ühisele kaitse- ja julgeolekupoliitikale. See on oluliselt tugevam, kui Euroopa Liidu keskmisel tasandil. Eelkõige on just uued liikmesriigid need, kes leiavad, et kaitsepoliitikas tuleks jõud ühendada: sellisel seisukohal on 85% uutest liikmesriikides elavatest Euroopa kodanikest. Uutes liikmesriikides on toetus keskmise taseme lähedal või sellest kõrgemal Küprosel, Sloveenias, Tšehhi Vabariigis, Poolas, Slovakkias ja Lätis. Vanadest liikmesriikidest toetavad seda kõige tugevamalt Belgia, Luksemburg ja Saksamaa.

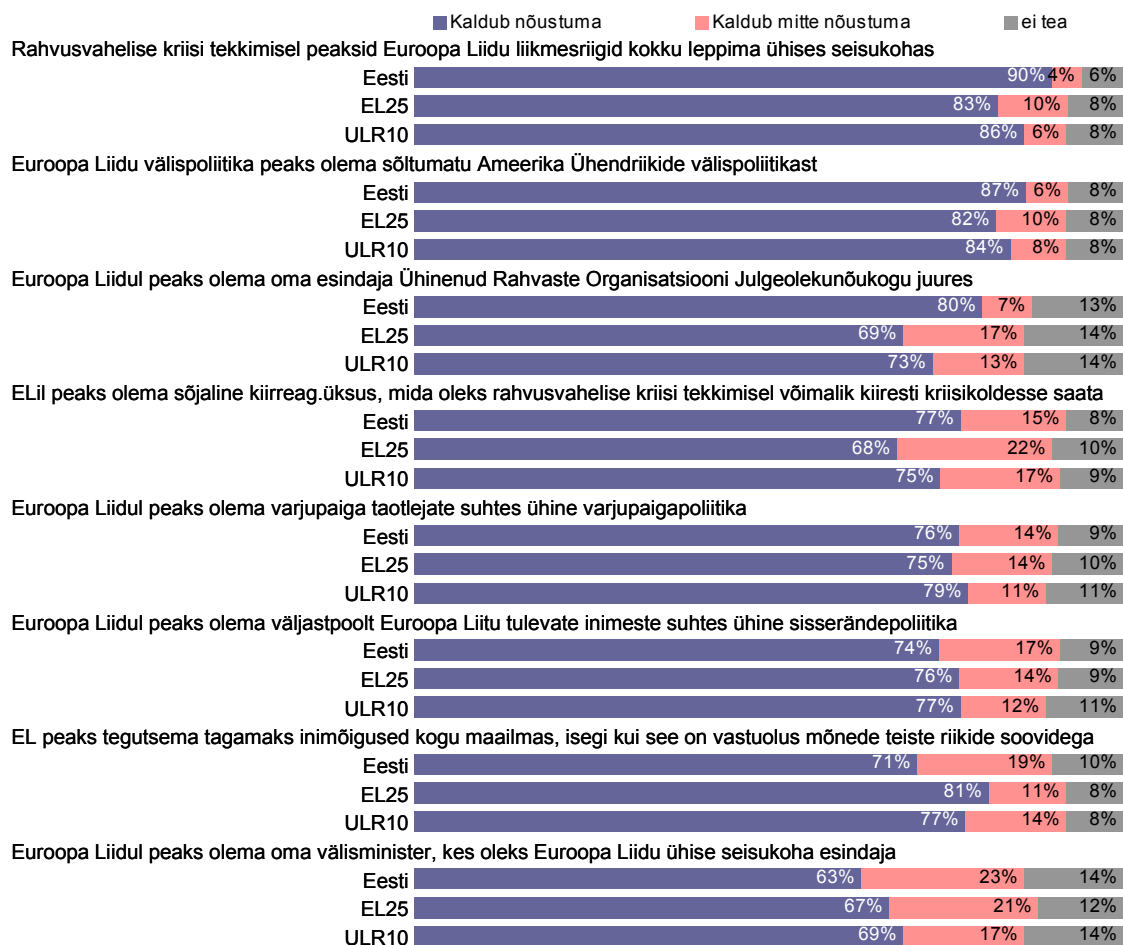
Toetus ühisele välispoliitikale on mõneti nõrgem, ent siiski on suurem osa eestlastest selle poolt.

Kõige olulisemaks peavad eestlased, et Euroopa Liit toimiks ühtselt rahvusvahelistesse kriisidesse sekkumise korral, et Euroopa Liidu välispoliitika oleks sõltumatu USA omast ning et liidul oleks oma esindaja ÜRO Julgeolekunõukogu juures. Kõige vähem oluliseks peetakse Euroopa Liidu välisministri ametikoha loomist, seda nii eestlaste kui ka kõigi Euroopa kodanike enamuse arvates.

Euroopa kodanike enamus tähtsustab lisaks ühtsele kriisikäitumisele ja välispoliitika sõltumatusele Ameerikast enam inimõiguste tagamist maailmas ka siis, kui see on vastuolus mõnede riikide soovidega.

QA32. Soovitavad arengud ühise välis- ning kaitse ja julgeolekupoliitikas osas

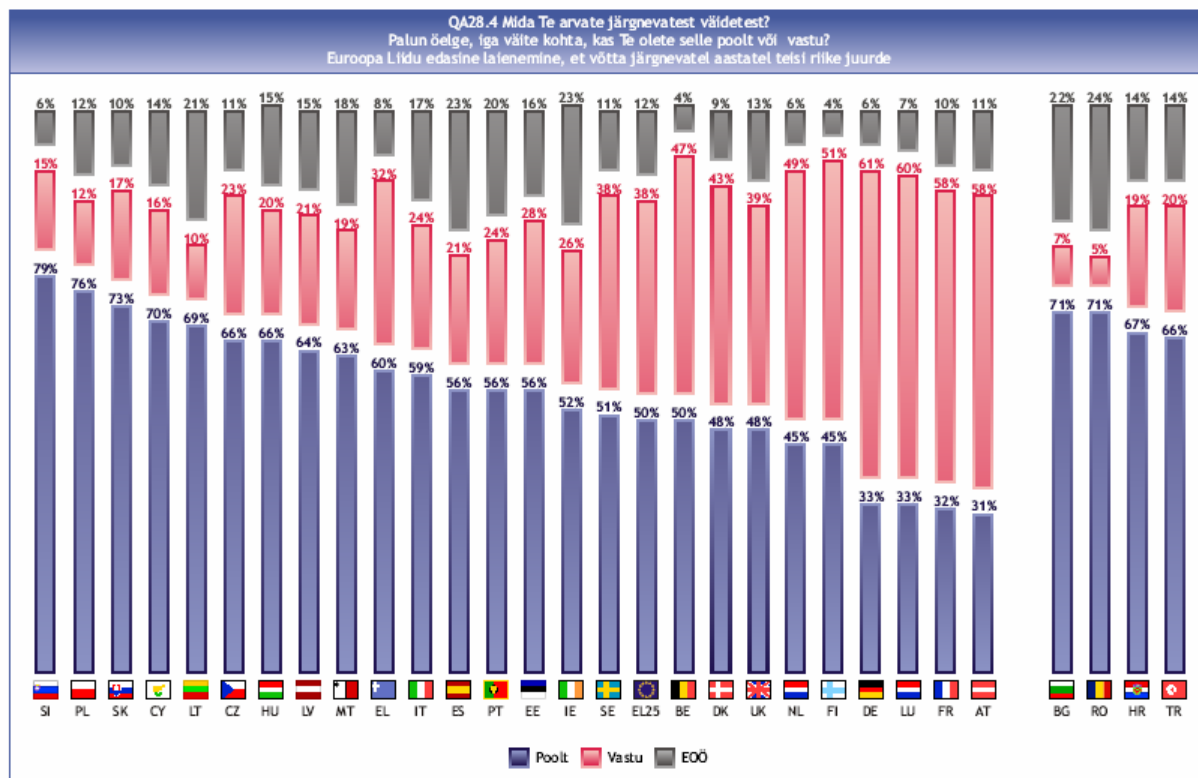

3.3 Toetus Euroopa Liidu edasisele laienemisele

- 56% eestlastest on Euroopa Liidu edasise laienemise poolt -

See seisukoht on kooskõlas uute liikmesriikide keskmisest tugevama toetusega laienemisele, kus laienemist toetavad 72% kodanikest. Vanad Euroopa Liidu liikmesriigid aga tunduvad selles pigem ohtu nägevat. Seal toetavad laienemist 45%. Kõige enam on laienemise vastu jõukad suurriigid Saksamaa ja Prantsusmaa, aga ka Luksemburg ja Austria. Erandiks on Lõuna-Euroopa riigid: Kreeka, Itaalia, Hispaania ja Portugal, kus toetus jääb 50 ja 60% vahele.

Üle 55 aastased inimesed ning need, kelle haridustee lõppes 15 aastasel, on sagedamini raskustes otsustamiseks, kas nad soovivad Euroopa Liidu laienemist või mitte. Toetus on üle keskmise tugev 15-24 aastaste eestlaste seas.

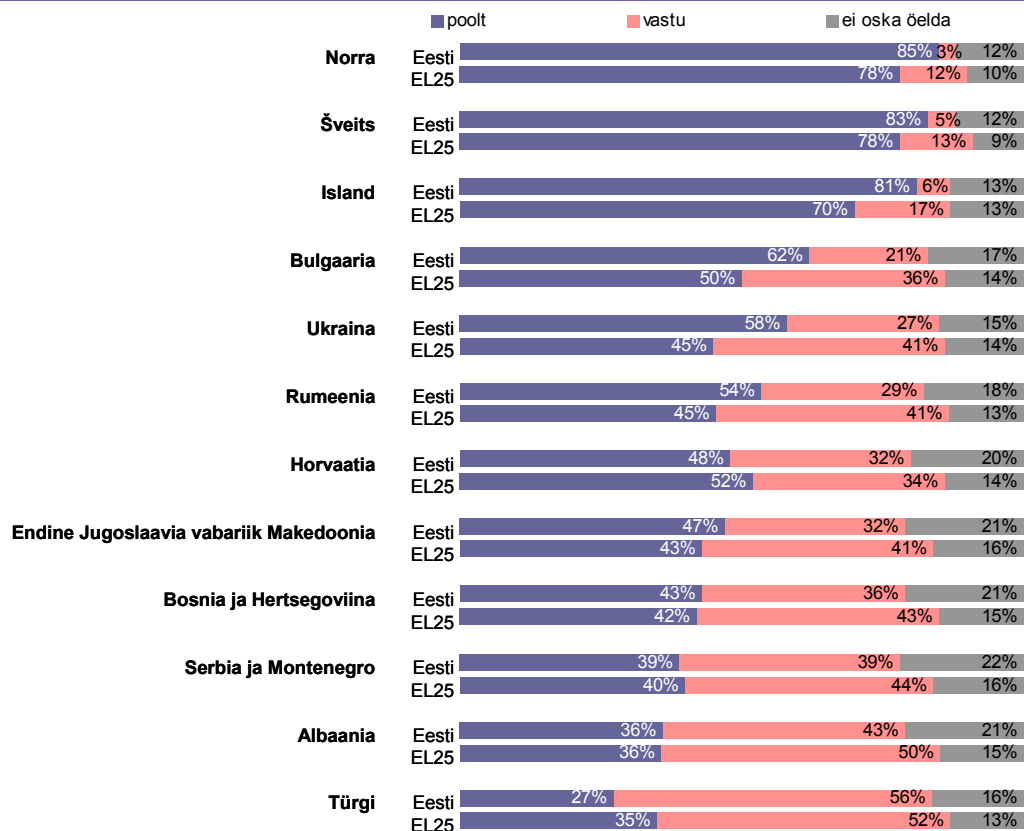
- Liituda võiksid ennekõike jõukad Euroopa riigid -

Siiski leiab 52% eestlastest, et liit ei peaks laienema kõigi soovijate arvelt, vaid laienemine peaks hõlmama ainult mõningaid riike (QB1). 23% leiavad, et Euroopa Liit võiks laieneda kõigi soovijate arvelt ja 16%, et liit ei peaks laienema ei ühel ega teisel juhul.

Nende mõningate riikidena, kelle arvelt liit laieneda võiks, nähakse nii Eesti kui Euroopa tasandil ennekõike kõrgel arengutasemel olevaid jõukaid Euroopa riike: Norrat, Šveitsi ja Islandi. Eestlastele tunduvad ka Bulgaaria ja Rumeenia olevat piisavalt lähedased, et nende liitumisele positiivselt vaadata. Samuti ollakse positiivsed Ukraina liitumise osas. Ilmselt mängib oma rolli ka see, et ukrainlased moodustavad Eestis olulise rahvusvähemuse. Kaugemaks jäävad Balkani riigid, mille osas ollakse tõrjuvamad ilmselt sealse piirkonna ebastabiilsuse ja ebaturvalisuse, aga ka kultuurilise kauguse tõttu.

Kõige vähem soovitakse nii Eestis kui Euroopas liidu liikmena näha Türgit. Kuigi 54% eestlastest leiavad, et Türgi kuulub osaliselt geograafiliselt Euroopasse ja 43% leiavad, et see kuuluvus on osaliselt ka ajalooline, peetakse kultuurilisi erinevusi liiga suurteks, et liitumist võimaldada (seda leiavad 63% vastajatest).

QB2. Hoiakud erinevate riikide Euroopa Liidu liikmeks saamise suhtes

3.4 Euroopa Liidu roll maailmas

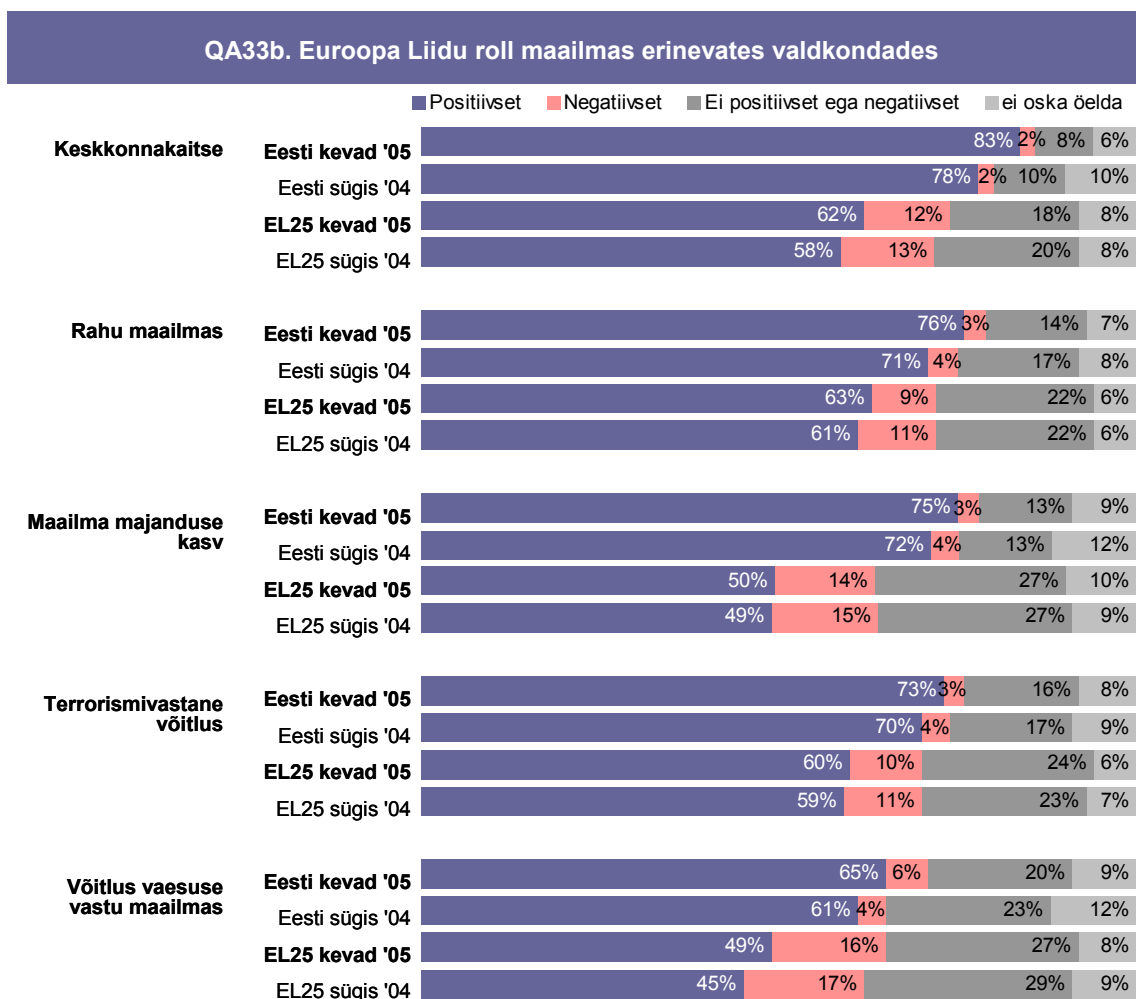
- Euroopa Liidu roll maailmas on kasvanud -

68% eestlastest leiavad, et võrreldes 5 aasta taguse ajaga on Euroopa Liidu roll maailmas muutunud olulisemaks, 17% arvavad, et see pole muutunud ning vaid 2% peavad seda vähem oluliseks (QA33c).

Eestlaste arvamus Euroopa Liidu rolli suurenemisest ühtib ka Euroopa Liidu kodanike keskmise arvamusega, mille kohaselt 62% mõnnavad rolli olulisemaks muutumist, 25% väidavad, et see on jäänud samasuguseks kui 5 aastat tagasi ning 6% arvavad, et EL mängib maailmaareenil vähemtähtsat rolli.

- Maailmaareenil on Euroopa Liidu roll positiivne eelkõige keskkonnakaitstes -

Eestlaste jaoks on Euroopa Liidu roll maailmas mitmetes valdkondades positiivsem, kui see on Euroopa Liidu üldarvamuse kohaselt. Suur osa eestlastest peab Euroopa Liidu rolli positiivseks eelkõige keskkonnakaitstes. Rahu tagamisel maailmas, maailma majanduskasvus ja terrorismivastases võitluses nähakse liidu rolli praktiliselt võrdselt positiivsena. Kõige väiksemat rolli mängib Euroopa Liit nii eestlaste kui ka eurooplaste arvates vaesuse vastu võitlemises maailmas.

- Eestlaste arvamus USA-st ja sealsest elust on suhteliselt positiivne-

Eestlaste arvates on **elukvaliteet** Euroopa Liidus võrreldes USA-ga pigem halvem kui parem: halvemaks peavad seda 42% vastanutest, paremaks 31% ja seisukohta ei oska võtta 20% (QD4). Sellega ühtib ka uute liikmesriikide keskmine arvamus, kus neid, kes elu Euroopas halvemaks peavad on 55% ja paremaks pidajaid 23%. Vanades Euroopa Liidu riikides peavad aga 51% vastanutest elu Euroopas paremaks ja 28% halvemaks. Ilmselt on võrdluste lähtepunktiks eelkõige elukvaliteet enda koduriigis, mis vähemarenenud uutes liikmesriikides on paratamatult madalam.

Mis puutub Euroopa ja Ameerika **majanduse toimimise** võrdlusesse, siis eestlased leiavad, et Euroopa majandus toimib kas sama hästi kui USA majandus (30%) või toimib halvemini (31%). Vaid 17% leiavad, et Euroopa Liidu majandus toimib paremini. Siinkohal on nii uute kui vanade

liikmesriikide elanikud keskmiselt skeptilisemad, leides pigem, et Euroopa majandus toimib halvemini kui USA oma. Euroopa 25 liikmesriigi kodanikest arvavad nii 39%, Euroopa majanduse halvemasse toimimisse usuvad 25% ja paremasse toimimisse 20%.

Konkreetsete valdkondade kaupa leiavad eestlased ennekõike, et Euroopa tugevuseks on keskkonnakaitse, haridus ning sotsiaalse ebavõrdsuse ja diskrimineerimise vastu võitlemine. Üsna samal tasemel on Euroopa Liit võrreldes Ameerikaga töötuse vastu võitlemises ja tervishoiusüsteemi poolest. Euroopa mahajäämus ilmneb elanike arvamuse kohaselt kõige selgemini innovatsioonis ja teadusuuringutes.

QD5b. Palun öelge iga järgneva valdkonna kohta, kas Teie arvates on Euroopa Liit selles Ameerika Ühendriikidest ees, taga või sama tasemel?

Valdkond	Ees	Taga	Sama tase	Ei tea
Keskkonnakaitse	42	10	25	23
Haridus	38	15	28	20
Sotsiaalse ebavõrdsuse vastu võitlemine	33	16	25	25
Töötuse vastu võitlemine	31	15	28	26
Diskrimineerimise vastu võitlemine	31	18	24	26
Tervishoiusüsteem	27	21	30	23
Ettevõtete asutamine	17	24	28	30
Meditsiiniuuringud	17	31	30	22
Innovatsioonitehnoloogia	14	31	27	29
Teadusuuringud	14	37	26	22

- Eestlased ei oska ennustada, kas Euroopa Liit võiks 5 aasta jooksul muutuda - maailma juhtivaks majandusjõuks

Nende osakaal, kes sellesse usuvad on praktiliselt võrdväärne nendega, kes selles kahtlevad: vastavalt 45% ja 44% (QD9). Euroopa tasandil domineerib pigem pessimistlik suhtumine: 54% Euroopa kodanikest leiavad, et järgneva 5 aasta jooksul Euroopa Liit majanduslikuks suurjõuks ei tõuse. Kõige pessimistlikumad on selles osas rootslased (pessimistide osakaal 80%), soomlased ja sakslased (kummaski riigis ei usu sellesse 71% elanikest).

Optimistlikud on lõunapoolsed Euroopa riigid: Hispaanias leiavad 71% elanikest, et Euroopa võib järgmise 5 aasta jooksul juhtivaks majandusjõuks muutuda ja Küprosel 65% elanikest.

Selleks, et Euroopa majanduse toimimist parandada, peavad eestlased ennekõike oluliseks hariduse ja ametialase koolituse parandamist (73%), uuringutesse ja innovatsiooni investeerimist (42%) ja ettevõtete loomise lihtsustamist (37%). Samuti aga ka energia efektiivsemat kasutamist (32%), ning investeerimist transpordi infrastruktuuri (27%). Kõige vähem leitakse, et olukorda võiks parandada seadusega lubatud töötundide suurendamine (7%). Ka Euroopa kodanike keskmise arvamuse kohaselt on võimalike olukorda parandavate lahenduste järjestus selline (QD8).

4. Euroopa põhiseadus

Arutelud Euroopa põhiseaduse üle, mis allkirjastati Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide poolt 2004 aasta oktoobri lõpus on olnud liikmesriikide jaoks 2005. aastal üks läbivamaid Euroopa Liiduga seotud teemasid. Käesoleva uuringu küsitlusaja lõpuks juuni alguses oli Euroopa põhiseadus parlamentaarselt ratifitseeritud üheksas riigis: Lätis, Leedus, Saksamaal, Austrias, Slovakkias, Ungaris, Sloveenias, Itaalias, Kreekas, Küprosel ja Maltal. Hispaanias kiideti põhiseadus heaks pärast edukat rahvahääletust. Prantsusmaal ja Hollandis kukkus põhiseadus rahvahääletusel läbi ning edasised tegevuskavad on veel lahtised. Asjade selline käik on sundinud edasi lükkama võimalikke referendumeid Tšehhi Vabariigis, Portugalis, Iirimaa ja Suurbritannias ning mõnedes riikides ka parlamentaarset ratifitseerimist. Eestis on arutelud Euroopa põhiseaduse teemadel senini olnud üsna põgusad. Riigikogu peaks seda hakkama arutama 2005 aasta sügisel ning enne lõppotsuse tegemist on kavas ka avalikud arutelud. Selle taustal annab aruande viimane peatükk ülevaate eestlaste teadlikkusest põhiseaduse teemal ning toetusest sellele. Samuti käsitleb peatükk pooldajate ja vastuseisjate argumente.

4.1 Toetus Euroopa poliitilisele ühendamisele

- Eestlased on Euroopa poliitilise ühendamise poolt -

Küsitluse andmeil on enamus eestlasi Euroopa poliitilise ühendamise poolt. Toetus sellele on ligikaudu sama tugev kui vanades liikmesriikides ja Euroopa 25 liikmesriigis keskmiselt. Kõige tugevamalt toetavad ühendamist uued liikmesriigid, nende seas on toetus eriti tugev Sloveenias (76%), Slovakkias (74%) ja Ungaris (73%). Liidu poliitilise ühendamise vastu on Soome ja Ühendkuningriik (kummaski riigis 50%) ja Austrias (vastuseis 44%). Taanis jagunevad pooldajad ja vastased praktiliselt pooleks (vastavalt 46% ja 45%).

QA11. Kas Te olete Euroopa poliitiliseks ühenduseks kujunemise poolt või vastu?

	Poolt	Vastu	Ei tea
Eesti	59	23	18
Uued liikmesriigid (10)	67	17	16
Vanad liikmesriigid (15)	57	31	13
EL25	58	28	13

Võrreldes sügisega 2004 ei ole Euroopa tasandil toetus Euroopa poliitilisele ühendamisele oluliselt muutunud. Eestis on toetus pisut langenud (3% võrra) ning 4% võrra on kasvanud nende inimeste osakaal, kes ei oska oma seisukohta öelda.

Vanusrühmade lõikes toetavad poliitilist ühendamist kõige enam 25-39 aastased eestlased (toetus on nende seas 63%).

Oodatult on toetus tugevam ka haritumate inimeste seas ning nende seas, kes alles õpivad. Vähemharitud ei ole mitte poliitilise ühendamise vastu, vaid pigem ei oska seisukohta võtta.

Keskmisest tugevam on toetus Euroopa poliitilisele ühendamisele ettevõtjate, juhtide ja valgekraede seas.

4.2 Toetus Euroopa põhiseadusele

- Eestlaste sisuline kursisolek Euroopa põhiseadusega on üks Euroopa viletsamaid -

Suurem osa eestlastest on Euroopa põhiseadusest kuulnud ning nende osakaal on võrreldes 2004 aasta sügisega hüppeliselt kasvanud: kui sügisel oli lepingust kuulnud 57% elanikest, siis kevadel 2005 juba 74%. Kasv on toimunud nende arvelt, kes on küll lepingust kuulnud, ent ei ole kursis selle sisuga. See on ka igati loomulik, kuna 2005 aasta algusest saadik on Euroopa põhiseadusest üha enam juttu olnud, tipnedes referendumitega Prantsusmaal ja Hollandis, mida ka Eesti meedias laialdaselt kajastati.

QC1. Kas Te isiklikult olete kuulnud Euroopa põhiseadusest?

	Jah, ja tean üldiselt selle sisu	Jah, aga tean väga vähe selle sisust	Ei
Eesti	5	69	26
Uued liikmesriigid (10)	14	67	19
Vanad liikmesriigid (15)	8	75	17
EL25	13	68	18

Mis puudutab sisulisi teadmisi põhiseaduse kohta, siis vanades liikmesriikides on need oluliselt kõrgemad (tegemist on inimese subjektiivse hinnanguga oma kursisolekule). Esirinnas on selles osas Holland (sisuga kursis 34%), Prantsusmaa (sisuga kursis 27%) ning ka Luksemburg (kursis 24%), kus suurem osa elanikest oli rahvahääletusel Euroopa põhiseaduse poolt.

Eestis, Lätis, Leedus ja Kreekas on inimesed põhiseaduse sisuga kõige vähem kursis (teadlikke on 5-6% ringis). Neis riikides on mindud parlamentaarse ratifitseerimise teed (Eestis veel lõplikult ratifitseerimata) ning ilmselt on sisulised debadid põhiseaduse teemadel jäänud puudulikeks.

Nii nagu enamuse Euroopa Liitu puudutavate teemade puhul, on ka põhiseadusest kõige teadlikumad nooremad ja haritumad inimesed: kõige enam on sellest kuulnud 25-39 aastased elanikud (85%, neist 5% teavad seaduse sisu). Samas sisulises mõttes on enim kursis 15-24 aastased (10% väidavad end sisuga üldjoones kursis olevat).

- Eestis on põhiseaduse pooldajaid peaaegu võrdselt nendega, kel seisukoht puudub -

Selline viigiseis on ilmselt eelkõige tingitud viletsast informeeritusest Euroopa põhiseadusest: milleks ja kellele see on suunatud ning mida selle jõustumine endaga kaasa toob. Seega, juhul, kui Eestis peaks sel teemal toimuma rahvahääletus, oleksid tulemused 2005 aasta kevade seisuga üsnagi raskesti prognoositavad.

QC2. Kas Te olete Euroopa põhiseaduse poolt või vastu?

	Poolt	Vastu	Ei tea
Eesti	46	11	43
Uued liikmesriigid (10)	51	22	27
Vanad liikmesriigid (15)	47	30	23
EL25	48	28	24

Võrreldes 2004 aasta oktoobrikuuga on Euroopa põhiseadus Eestis toetajaid oluliselt juurde võitnud: nende hulk on suurenenud 14% võrra nende arvelt, kes varem selles küsimuses arvamust ei omanud.

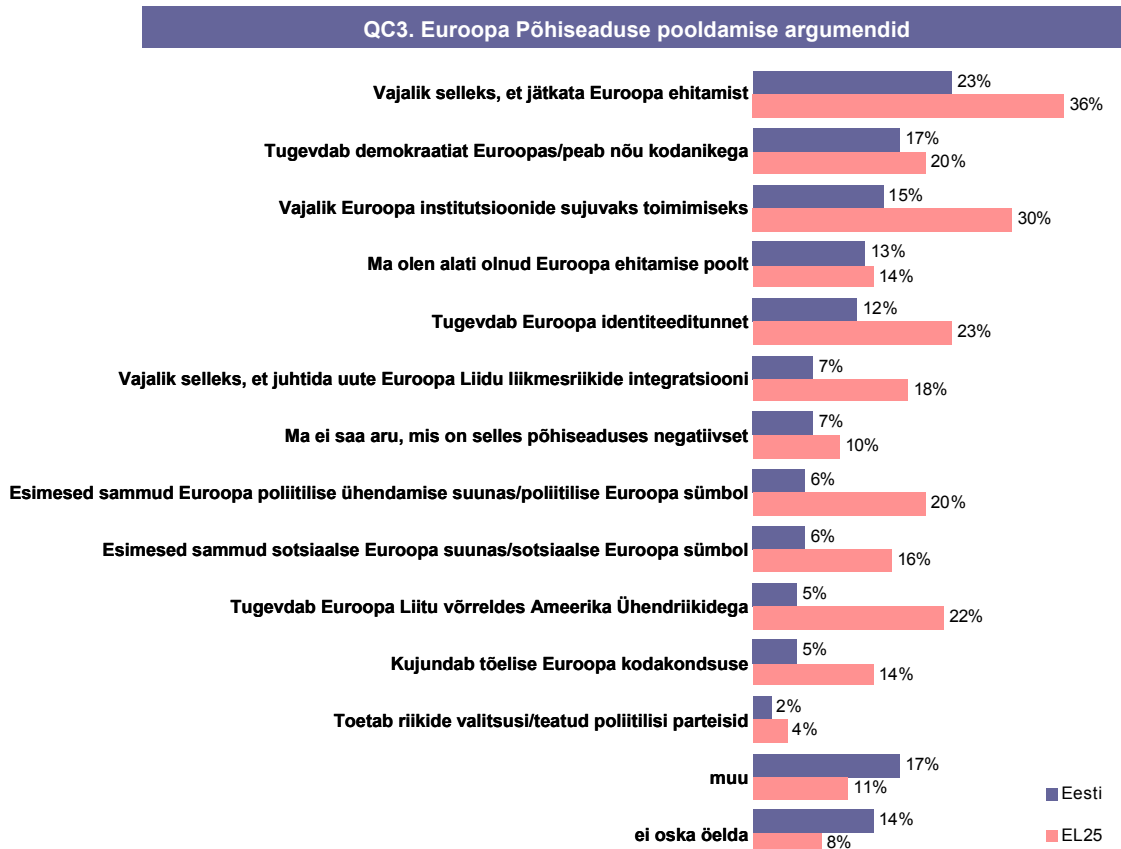
Toetus oli 2005 aasta mai seisuga kindlalt kõrgem uutes liikmesriikides: Ungaris 78%, Sloveenias 76% ja Küprosel 73%. Vanadest liikmesriikidest oli toetus kõige tugevam Belgias (71%).

Toetus põhiseadusele on tugevaim 15-24 aastaste seas (52% toetavad) ja see näitab langevat trendi vanuse kasvades. Samas kasvab vanusega nende osakaal, kes ei tea, kas olla poolt või vastu. Ka haridustaseme lõikes on drastilised erinevused: nende seas, kelle haridustee lõppes 15 aastaselt on toetus vaid 26%, samas kui 20 aastaselt või vanemana kooli lõpetanute hulgas toetajaid kaks korda enam: 53%.

Toetus Euroopa põhiseadusele sotsiaalse positsiooni lõikes pakub mõnevõrra üllatusi: see on üks madalamaid ettevõtjate seas: 41%. Oodatult madal on pensionil olevate inimeste toetus, mis on 38%. Vahe nende kahe rühma vahel seisneb ka selles, et ettevõtjate seas on kõige enam põhiseaduse vastaseid: 18%. Pensionäride hulgas enamustel inimeste seisukoht puudub, vastaseid on vaid 8%. Enim toetavad põhiseadust juhtival positsioonil töötajad (58%) ja õpilased/üliõpilased (57%).

- Euroopa põhiseadus on vajalik ennekõike Euroopa ehitamise jätkamiseks -

Nii leiavad nii eestlased kui ka eurooplased. Eestlaste jaoks on lisaks oluline see, et seadus tugevdab demokraatiat Euroopas ning aitab Euroopa institutsioonidel sujuvamalt toimida. Eurooplaste keskmise arvamuse kohaselt on viimane olulisuselt teisel kohal ning kolmandal kohal on Euroopa identiteeditunde tugevnemine läbi põhiseaduse.

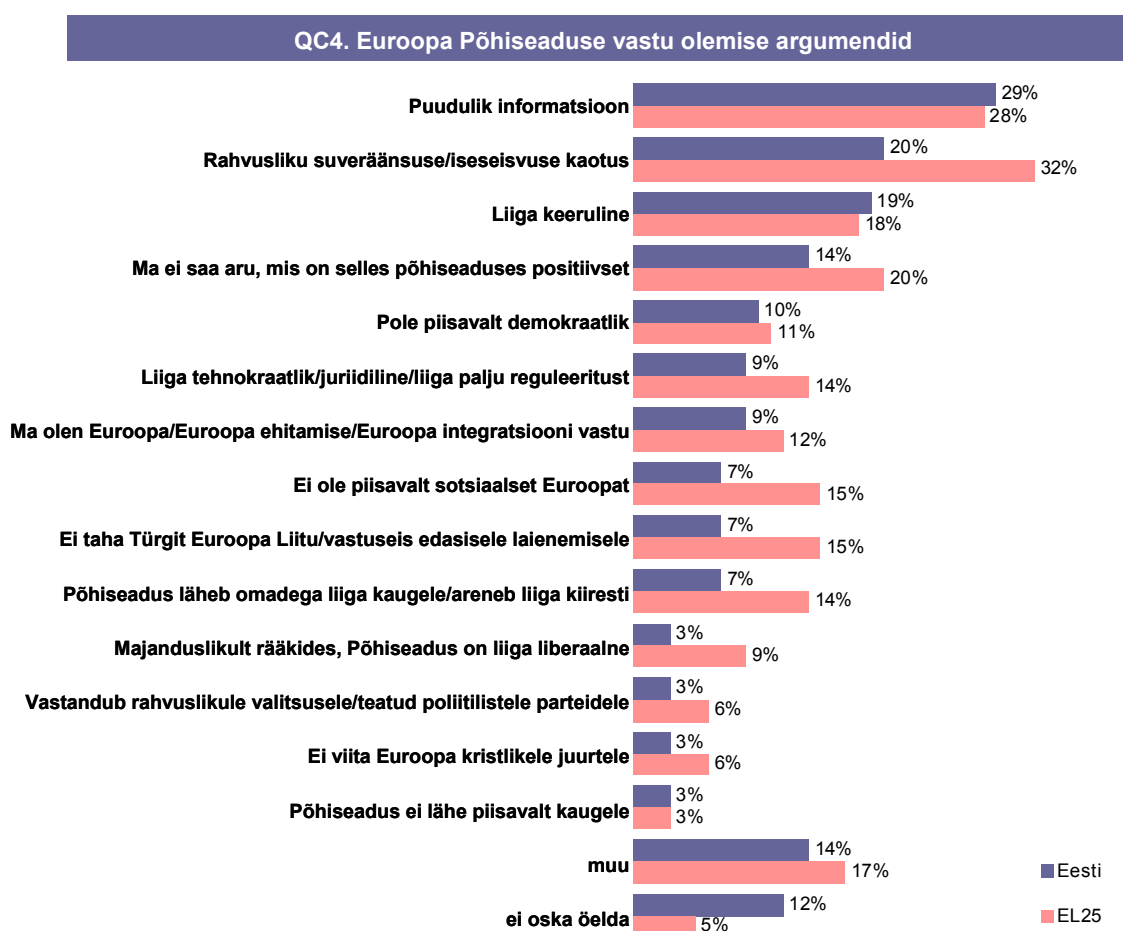

Üldiselt on põhiseaduse toetamise argumendid eestlaste puhul nõrgemalt välja joonistunud, kui Euroopa keskmisel tasemel. Rohkem on neid, kes ei oska öelda, miks nad seadust toetavad.

- Euroopa põhiseaduse vastased argumendid on ennekõike mittesisuliselised -

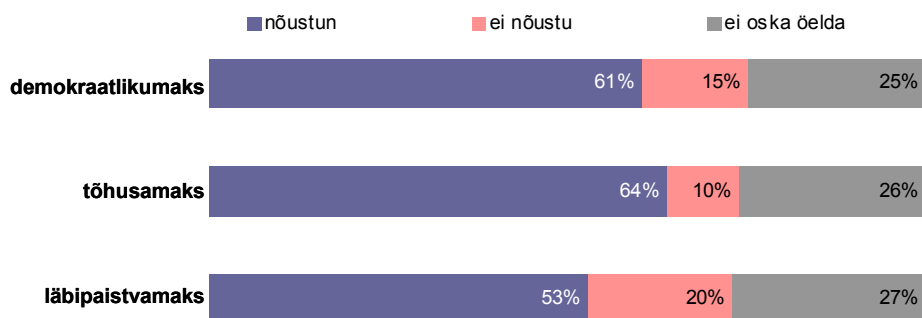
Enamus põhiseaduse vastastest on sellisel seisukohal, kuna neil pole seaduse kohta piisavalt informatsiooni või siis leiavad nad, et see on liiga keeruline. Ainus sisulisem hirm puudutab rahvusliku iseseisvuse kaotamist ühise põhiseaduse tagajärjel.

Uutes liikmesriikides on põhiseaduse vastaste suurimaks hirmuks suveräänsuse kaotus (29%), teisel kohal on vastuoleku põhjusena infopuudus ning kolmandal võrdväärselt seaduse keerukus ja fakt, et inimesed ei näe selles midagi positiivset.

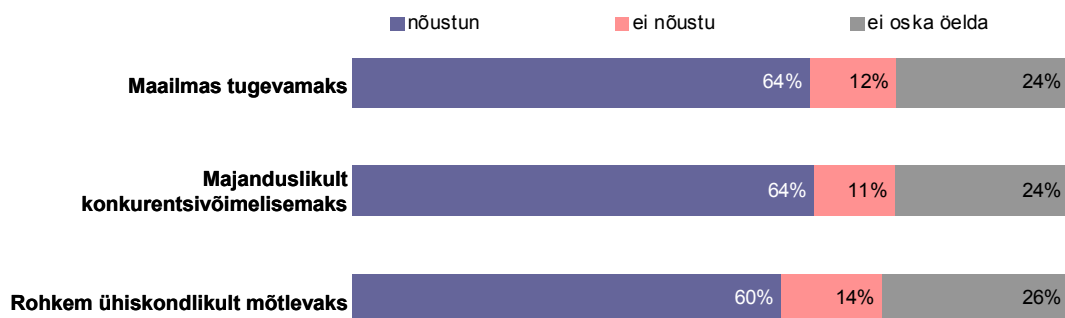

Suurem enamus eestlastest siiski tunnistavad, et Euroopa põhiseadus peaks endaga kaasa tooma mitmeid positiivseid tagajärgi: see muudab Euroopa demokraatlikumaks, tõhusamaks ja läbipaistvamaks, maailmas tugevamaks, majanduslikult konkurentsivõimelisemaks ning rohkem ühiskondlikult mõtlevamaks. Euroopa 25 liikmesriigi keskmisel tasandil on üldised seisukohad samad: eriti tugevalt on need väljendunud uute liikmesriikide puhul. Kõige vähem usuvad Euroopa kodanikud sellesse, et põhiseadus toob endaga kaasa suurema sotsiaalse orientatsiooni: nii leiavad neist 53%.

QC8 Nõusolek väitega: kui kõik liikmesriigid võtavad Euroopa põhiseadusliku lepingu vastu, siis muutub Euroopa Liidu juhtimine...

QC9 Nõusolek väitega: kui kõik liikmesriigid võtavad Euroopa põhiseadusliku lepingu vastu, siis muudab see Euroopa Liidu...

- Eestlased usaldaksid ülekaalukalt Eesti Valitsuselt tulevat infot - Euroopa põhiseaduse kohta

Tervelt kolmandik eestlastest usaldaks valitsust kõige rohkem. Sarnaselt eestlastele loodavad valitsuse kui infoallika peale ka Küprose elanikud (50% usaldaksid valitsust enim), soomlased, austerlased, kreeklased ja Luksemburgi elanikud. Iirimaa, Itaalias ja Rootsis jagab valitsus usaldusväärsuselt ajakirjanikega esimest-teist kohta.

Vanusrühmade lõikes eristuvad teistest 25-39 aastased eestlased, kelle jaoks Eesti Valitsus ja Euroopa Komisjon on usaldusväärsuselt ühel pulga (vastavalt 20% ja 21%). Nendele järgnevad minimaalse vahega ajakirjanikud (18%). Ajakirjanikke peavad erineva sotsiaalse positsiooni esindajatest kõige usaldusväärsemateks valgekraed ja töötud.

QC6. Keda Te usaldate kõige rohkem Teile Euroopa põhiseaduse kohta infot andma?

Infoallikas	Eesti	EL25
Eesti (konkreetse riigi) valitsus	32	16
Ajakirjanikud	17	22
Euroopa Parlament	13	11
Euroopa Komisjon	12	8
Sugulased, sõbrad	8	12
Eesti (konkreetse riigi) erakonnad	2	4
Ametiühingud	2	2
Kohalike volikogude liikmed	1	2
Eesti (konkreetse riigi) usuorganisatsioonid	1	1
Tarbijaühendused	1	5
Muu	3	4
Ei tea	9	12

Kokkuvõte

- Võrreldes 2004 aasta oktoobris läbiviidud uuringuga on eestlaste hoiakutes ja hinnangutes nii oma isikliku elu, riigi kui ka Euroopa Liidu suhtes üldjoontes suhteliselt vähe muutunud.
- Kuigi eestlaste **rahulolu oma eluga** jääb veel alla Euroopa Liidu keskmist taset (olles siiski täiesti võrreldav kümne uue liikmesriigi keskmisega) ollakse lähituleviku osas keskmisest eurooplasest optimistlikumad. Eestlaste seas on võrreldes eurooplastega enam neid, kes usuvad oma elu paranemisse järgneva aasta jooksul. Kui nii riigi ja leibkonna majandusliku olukorra, tööhõive ja isikliku tööalase olukorra osas leiab enamus inimesi, et olukord jääb samaks, on eestlaste seas võrreldes keskmise eurooplasega enam optimismi. Veelgi optimistlikumad ollakse kaugema tuleviku suhtes ehk elu suhtes 5 aasta pärast.
- Uuringus küsitud kuuest **institutsioonist usaldavad** eestlased kõige rohkem ÜRO-d ja Euroopa Liitu. Viimase osas on usaldus võrreldes oktoobriga 2004 kahanenud 4% võrra. Kõige madalam on usaldus erakondade suhtes, mis on nii kogu Euroopas.
- **Rahulolu demokraatia toimimisega Eestis** on madal. Neid, kes on rahul sellega, kuidas demokraatia Euroopas toimib, on rohkem, ent võrreldes hinnangutega Eestile on suurem ka selliste inimeste osakaal, kes ei oska demokraatiale Euroopas hinnangut anda.
- Eestlaste **teadlikkus Euroopa Liidust** on võrdlemisi madal (4,2 palli võimalikust 10 pallist, kui 1 tähendab et ei teata midagi ja 10, et teatakse palju). Samas on ka Euroopa keskmine teadlikkuse tase ligilähedane (4,4 palli).
- **Kõige olulisem infoallikas Euroopa Liitu osas** on eestlaste jaoks televisioon. Noorte inimeste jaoks (15-24) on võrdväärset positsioonil ka internet. Üldiselt on internet infoallikana eestlaste jaoks olulisem kui keskmise eurooplase jaoks.
- Ligi pooltel eestlastel on **Euroopa Liidust neutraalne mulje**, samas kui keskmine eurooplane (nii uutes kui vanades liikmesriikides) vaatab liidule pigem positiivselt.
- **Euroopa Liit seostub** eestlaste jaoks ennekõike vabadusega reisida, õppida ja töötada kõikjal Euroopa Liidus, bürokraatiaga ning suurema sõnaõigusega maailmas. Seost bürokraatiaga toovad eestlased välja oluliselt sagedamini kui keskmine Euroopa kodanik.
- **Euroopa Liiduga seonduvad hirmud** puudutavad rahvusvaheline organiseeritud kuritegevuse ja narkokaubanduse kasvu, seda, et Eesti peab Euroopa Liidule maksma üha enam ning et Euroopa Liidu tõttu siirduvad töökohad madalamate tootmiskuludega riikidesse. Kaks viimast hirmu on võrreldes sügisega 2004 oluliselt tugevnenud.
- 58% eestlastest leiavad, et Eesti on Euroopa Liitu kuulumisest saanud **kasu**. Seda kasu nähakse eelkõige majanduslikus stabiilsuses.
- **Euroopa Liidu rolli** nähakse Eestis positiivsena ennekõike keskkonnakaitse, kaitse- ja välispoliitika ning majandusliku olukorra vallas.
- **Euroopa Liidu institutsioonidest** on eestlased kõige enam teadlikud Euroopa Parlamendist ja Euroopa Komisjonist ning peavad neid institutsioone ka kõige usaldusväärsemateks.

- **Euroopa Liidu prioriteetidenä** nähakse ennekõike võitlemist vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega, organiseeritud kuritegevuse ja narkokaubandusega ning tööpuudusega. 44% eestlastest leiavad, et oma poliitiliste eesmärkide täitmiseks peaks liidu eelarve olema suurem.
- Toetus **Euroopa Liidu ühisele kaitse- ja julgeolekupoliitikale ning välispoliitikale** on tugev. Ühise kaitse- ja julgeolekupoliitika osas leitakse kõige sagedamini, et rahvusvahelise kriisi korral peaksid Euroopa Liidu liikmesriigid kokku leppima ühises seisukohas. Kõige vähem toetatakse ideed Euroopa välisministri ametikoha vajalikkusest.
- 56% eestlastest on **Euroopa Liidu edasise laienemise** poolt. Laienemine võiks toimuda eelkõige jõukamate Euroopa riikide arvelt (Norra, Šveits, Island). Türgi saamist liikmesriigiks toetab vaid ligikaudu veerand kodanikest.
- **Võrreldes USA-ga** leiavad eestlased, et elukvaliteet Euroopa Liidus on pigem halvem kui parem. Samuti leitakse, et Euroopa Liidu majandus toimib kas sama hästi kui USA majandus või toimib halvemini. Elanike arvates on Euroopa Liit USA-st ees keskkonnakaitses, hariduses ja sotsiaalse ebavõrdsuse vastu võitlemises. Maha ollakse jäänud innovatsioonis ja teadusuuringutes.
- 59% eestlastest on **Euroopa poliitilise ühendamise** poolt. See näitaja ühtib Euroopa 25 liikmesriigi keskmisega. Eriti tugev on toetus poliitilisele ühendamisele uutes liikmesriikides, kus selle poolt on 67% elanikest.
- **Teadlikkus Euroopa põhiseadusest** on eestlaste seas võrreldes 2004 aasta oktoobriga hüppeliselt kasvanud. Küll aga pole kasvanud nende inimeste osakaal, kes on lepinguga ka sisuliselt kursis. See on üks Euroopa madalamaid (5%).
- Madal teadlikkus mängib rolli ka selles, et suur osa inimestest (43%) ei oska öelda, kas nad on põhiseaduse poolt või vastu. Umbes sama palju – 46% - toetavad Euroopa põhiseadust.
- **Põhiseaduse pooldajad** leiavad kõige sagedamini, et see on vajalik Euroopa ehitamise jätkamiseks. **Vastuseisjate** põhiline argument on liiga vähene informeeritus põhiseadusest, hirm riikliku iseseisvuse kaotuse ees ning mulje, et põhiseadus on liiga keeruline
- Siiski usub üle poole eestlastest, et Euroopa põhiseadus võiks liidu valitsemist muuta tõhusamaks, demokraatlikumaks ja läbipaistvamaks ning muuta Euroopa Liidu maailmas tugevamaks, majanduslikult konkurentsivõimelisemaks ja rohkem ühiskondlikult mõtlevamaks.
- Euroopa Põhiseaduse puhul peavad eestlased kõige **usaldusväärsemaks infoallikaks Eesti Valitsust**.
- Kokkuvõttes võib öelda, et ettevaatlikud või negatiivsed hoiakud Euroopa Liidu suhtes tulenevad väga tihti just teadmatusest, mis üldreeglina on suurem vanemate ning vähem haritud inimeste seas. Mida informeeritumad on inimesed, seda positiivsemad nad üldreeglina ka on.

Lisa 1: EB63.4 – ülevaade metoodikast

Technical specifications

Between the 9th of May and the 14th of June 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried out wave 63.4 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.5

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » + N°233 + N°234 + N°235 are part of wave 63.4 and cover the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 63.4 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania), the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the north part of Cyprus. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) was used in those countries where this technique was available.

ABRE- VIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES	POPULATION 15+
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.000	10/05/2005 13/06/2005	8.598.982
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.083	18/05/2005 07/06/2005	8.571.710
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.051	20/05/2005 14/06/2005	4.380.063
DE	Germany	TNS Infratest	1.520	14/05/2005 06/06/2005	64.174.295
EE	Estonia	Emor	1.001	12/05/2005 07/06/2005	887.094
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	16/05/2005 06/06/2005	8.674.230
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.024	12/05/2005 07/06/2005	35.882.820
FR	France	TNS Sofres	1.012	14/05/2005 08/06/2005	44.010.619
IE	Ireland	TNS MRBI	1.006	09/05/2005 10/06/2005	3.089.775
IT	Italy	TNS Abacus	1.004	13/05/2005 11/06/2005	49.208.000
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	505	10/05/2005 07/06/2005	552.213
LV	Latvia	TNS Latvia	1.015	13/05/2005 08/06/2005	1.394.351
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.003	12/05/2005 06/06/2005	2.803.661
LU	Luxembourg	TNS ILReS	504	10/05/2005 04/06/2005	367.199
HU	Hungary	TNS Hungary	1.014	16/05/2005 02/06/2005	8.503.379
MT	Malta	MISCO	500	12/05/2005 06/06/2005	322.917

ABRE- VIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES	POPULATION 15+
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.006	12/05/2005 07/06/2005	13.242.328
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.000	12/05/2005 07/06/2005	6.679.444
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	14/05/2005 07/06/2005	31.610.437
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.005	12/05/2005 05/06/2005	8.080.915
SI	Slovenia	RM PLUS	1.045	13/05/2005 10/06/2005	1.663.869
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.108	18/05/2005 05/06/2005	4.316.438
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.024	12/05/2005 12/06/2005	4.279.286
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.024	12/05/2005 02/06/2005	7.376.680
UK	United Kingdom	TNS UK	1.347	11/05/2005 12/06/2005	47.685.578
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.018	17/05/2005 31/05/2005	6.695.512
HR	Croatia	Puls	1.000	10/05/2005 03/06/2005	3.682.826
RO	Romania	TNS CSOP	1.004	23/05/2005 03/06/2005	18.145.036
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	12/05/2005 05/06/2005	47.583.830
NC	North part of Cyprus	KADEM	500	13/05/2005 31/05/2005	157.101
TOTAL			29.328	09/05/2005 14/06/2005	442.620.588

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points

Lisa 2: Küsimustik

A	Teie uuringu number (101-105)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB63.3 A

B	Riigi kood (106-107)
	<input type="text"/> <input type="text"/>

EB63.3 B

C	Meie uuringu number (108-110)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB63.3 C

D	Intervjuu number (111-116)
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

EB63.3 D

Q1	Teie kodakondsus? Palun öelge, millise riigi/riikide kohta see käib?
----	--

(MITU VASTUST VÕIMALIKUD)

(117-148)

Belgia	1,
Taani	2,
Saksamaa	3,
Kreeka	4,
Hispaania	5,
Prantsusmaa	6,
Iirimaa	7,
Itaalia	8,
Luksemburg	9,
Holland	10,
Portugal	11,
Ühendkuningriik (Suurbritannia, Põhja-Iirimaa)	12,
Austria	13,
Rootsi	14,
Soome	15,
Lõuna-Küpros	16,
Tšehhi Vabariik	17,
Eesti	18,
Ungari	19,
Läti	20,
Leedu	21,

Malta	22,
Poola	23,
Slovakkia	24,
Sloveenia	25,
Muu riik	31,
EOÖ	32,

EB63.3 Q1 TREND MODIFIED

KUI 'MUU RIIK' VÕI 'EOÖ' LÕPETAGE INTERVJU

QA1 Kui Te saate kokku oma sõpradega, siis kas Te arutate poliitikaküsimusi ... ?

(149)

sageli	1
vahepeaval	2
mitte kunagi	3
EOÖ	4

EB62.0 Q2

QA2 Kui Te omate mõnes küsimuses kindlat seisukohta, siis kas Te püüate veenda oma sõpru, sugulasi või kaastöötajaid enda seisukohti toetama? Kas seda juhtub ... ?

(LUGEGETE)

(150)

sageli	1
aeg-ajalt	2
harva	3
mitte kunagi	4
EOÖ	5

EB62.0 Q3

QA3 Üldiselt võttes, kui võrd rahul Te oma eluga tervikuna olete? Kas Te olete ... ?

(LUGEGETE)

(151)

väga rahul	1
küllaltki rahul	2
mitte eriti rahul	3
üldse mitte rahul	4
EOÖ	5

EB62.0 Q4

QA4 Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab ... ?

	(LUGEGETE)	Paremaks	Halvemaks	Jääb samaks	EOÖ
--	------------	----------	-----------	-------------	-----

(152)	1	Teie elu tervikuna	1	2	3	4
(153)	2	Eesti majanduslikku olukorda	1	2	3	4
	3	Teie leibkonna majanduslikku olukorda	1	2	3	4
(154)	4	Tööhõive olukorda Eestis	1	2	3	4
(155)	5	Teie enda tööalast olukorda	1	2	3	4

EB62.0 Q5

QA5	Kui Te võrdlete oma praegust olukorda sellega, mis oli 5 aastat tagasi, siis kas see on muutunud paremaks, on jäänud samaks või on muutunud halvemaks?
-----	--

(157)

paremaks	1
on jäänud samaks	2
halvemaks	3
EOÖ	4

EB62.0 Q6

QA6	Mis Te arvate, kas Teie isiklik olukord järgneva 5 aasta jooksul muutub paremaks, jääb samaks või muutub halvemaks?
-----	---

(158)

paremaks	1
jääb samaks	2
halvemaks	3
EOÖ	4

EB62.0 Q7

QA7	Järgnevalt sooviksin esitada küsimuse, kuivõrd Te usaldate erinevaid institutsioone. Palun öelge iga järgneva institutsiooni kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda
-----	--

	(LUGEGETTE)	Pigem usaldan	Pigem ei usalda	EOÖ
--	-------------	---------------	-----------------	-----

(159)	1	Õiguskord/ Eesti õigussüsteem	1	2	3
(160)	2	Erakonnad	1	2	3
(161)	3	Eesti Valitsus	1	2	3
(162)	4	Eesti Riigikogu	1	2	3
(163)	5	Euroopa Liit	1	2	3
(164)	6	ÜRO	1	2	3

EB62.0 Q10 TREND MODIFIED

Jätkame mõningate küsimustega Euroopa Liidu kohta

QA8a	Kui rääkida üldiselt, siis kas Eesti kuulumine Euroopa Liitu on ...?
------	--

(LUGEGETTE)

(165)

hea asi	1
halb asi	2
ei hea ega halb	3
EOÖ	4

EB62.0 Q11a

QA9a	Kõike arvesse võttes, kas Teie arvates on Eesti Euroopa Liidu liikmeks olekust kasu saanud või mitte?
------	---

(166)

on kasu saanud	1
ei ole kasu saanud	2
EOÖ	3

EB62.0 Q12a

KÜSIGE QA8b JA QA9b AINULT BG, RO, TR, HR, ja NC

VASTAVAD KÕIK

QA10 Kas Teil on Euroopa Liidust üldiselt väga positiivne, küllaltki positiivne, neutraalne, küllaltki negatiivne või väga negatiivne mulje?

	(169)
Väga positiivne	1
Küllaltki positiivne	2
Neutraalne	3
Küllaltki negatiivne	4
Väga negatiivne	5
EOÖ	6

EB62.0 Q13

QA11 Kas Te ise olete Euroopa poliitiliseks ühenduseks kujunemise poolt või vastu?

	(170)
poolt	1
vastu	2
EOÖ	3

EB62.0 Q14

QA12 Mida tähendab Euroopa Liit isiklikult Teie jaoks?

(ESITAGE KAART - LUGEGE ETTE- VÕIB OLLA MITU VASTUST- ROTEERIDA KATEGOORIAD ÜHEL KORRAL ÜLEVALT ALLA, TEISEL KORRAL ALT ÜLES)

	(171-186)
Rahu	1,
Majanduslik õitseng	2,
Demokraatia	3,
Sotsiaalkaitse	4,
Vabadus reisida, õppida ja töötada kõikjal Euroopa Liidus	5,
Kultuuriline mitmekesisus	6,
Rohkem sõnaõigust maailmas	7,
Euro	8,
Tööpuudus	9,
Bürokraatia	10,
Raha raiskamine	11,
Meie kultuurilise eripära kadumine	12,
Rohkem kuritegevust	13,
Välispiiride ebapiisav kontroll	14,
MUU	15,
EOÖ	16,

EB62.0 Q16

QA13 Milliseid tundeid Euroopa Liit Teis isiklikult tekitab?

(ESITAGE KAART - LUGEGE ETTE - VÕIB OLLA MITU VASTUST)

	(187-194)
Vaimustus	1,
Lootus	2,
Usaldus	3,
Ükskõiksus	4,
Ärevus	5,
Umbusaldus	6,
Tõrjutus	7,
EOÖ	8,

EB62.0 Q17

QA14a	Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te kaldute sellega nõustuma või kaldute mitte nõustuma?
-------	---

	(LUGEGE ETTE)	Kaldun nõustuma	Kaldun mitte nõustuma	EOÖ
(195)	1 Ma tunnen ennast turvalisemalt, kuna Eesti on Euroopa Liidu liige	1	2	3
(196)	2 Ma tunnen, et me oleme majanduslikult stabiilsemad, kuna Eesti on Euroopa Liidu liige	1	2	3
(197)	3 Ma tunnen, et me oleme poliitiliselt stabiilsemad, kuna Eesti on Euroopa Liidu liige	1	2	3
(198)	4 Minu arvamust võetakse Euroopa Liidus kuulda	1	2	3
(199)	5 Ma saan aru, kuidas Euroopa Liit toimib	1	2	3
(200)	6 Eesti huve võetakse Euroopa Liidus hästi arvesse	1	2	3
(201)	7 Tulevikus omab Eesti Euroopa Liidus rohkem mõju	1	2	3
(202)	8 Põhiline võim Euroopa Liidus kuulub kõige suurematele riikidele	1	2	3

EB62.0 Q18a TREND MODIFIED

KÜSIGE AINULT BG, RO, TR, HR ja NC

VASTAVAD KÕIK

QA15a	Kas Teie arvates hakkab Euroopa Liit viie aasta pärast Teie igapäevases elus mängima tähtsat rolli, vähem tähtsat rolli või jääb Euroopa Liidu roll samaks
-------	--

QA15b	Ning kas Te sooviksite, et viie aasta pärast hakkaks Euroopa Liit Teie igapäevases elus mängima tähtsat rolli, vähem tähtsat rolli või võiks Euroopa Liidu roll samaks jääda?
-------	---

	(211)	(212)
(LUGEGE ETTE)	QA15a	QA15b
	Hinnang	Soovid
tähtsat rolli	1	1
vähem tähtsat rolli	2	2
roll jääb samaks	3	3
EOÖ	4	4

EB62.0 Q20a&b

QA16	Mõnedel inimestel võivad olla hirmud seoses Euroopa ehitamise ja Euroopa Liiduga. Järgnevalt loen Teile ette mõned nähtused, mida osa inimesi ütleb end kartvat. Öelge palun iga nähtuse kohta, kas Teie isiklikult praegu kardate seda või mitte?
------	--

	(LUGEGE ETTE)	Kardab	Ei karda	EOÖ
(213)	1 Väiksemad liikmesriigid kaotavad oma võimu	1	2	3
(214)	2 Narkootikumidega kaubitsemise ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse kasv	1	2	3
(215)	3 Meie keelt kasutatakse üha vähem ja vähem	1	2	3
(216)	4 Eesti maksab Euroopa Liitu üha rohkem ja rohkem	1	2	3
(217)	5 Sotsiaalsete hüvede kadumine	1	2	3
(218)	6 Rahvusliku identiteedi ja kultuuri kadumine	1	2	3
(219)	7 Majanduskriis	1	2	3
(220)	8 Töökohtade siirdumine riikidesse, kus on madalamad tootmiskulud	1	2	3
(221)	9 Rohkem raskusi Eesti põllumeeste jaoks	1	2	3
(222)	10 Eesti krooni kadumine	1	2	3

EB62.0 Q21

QA17 Kui sageli Te...?

(ESITAGE KAART)

	(LUGEGE ETTE)	Iga päev	Mitu korda nädalas	Üks korda nädalas	Harvem	Mitte kunagi	EOÕ

(223)	1	Vaatate televiisorist uudiseid	1	2	3	4	5	6
(224)	2	Loete uudiseid päevalehtedest	1	2	3	4	5	6
(225)	3	Kuulate uudiseid raadiost	1	2	3	4	5	6

EB55.1 Q11

QA18 Kui palju Te enda hinnangul teate Euroopa Liidust, tema poliitikast ning institutsioonidest? Vastamisel kasutage palun skaalat, kus 1 tähendab, et "ei tea midagi" ning 10 tähendab, et "teate palju"

(ESITAGE KAART SKAALAGA)

(226-227)

Ei tea midagi	Tean palju									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

EOÕ 11

EB62.0 Q22

QA19 Kui Te otsite informatsiooni Euroopa Liidu, tema poliitika ja tema institutsioonide kohta, siis milliseid järgnevaid allikaid Te kasutate? Milliseid veel?

(ESITAGE KAART - LUGEGE ETTE - VÕIB OLLA MITU VASTUST)

(228-239)

Kohtumised, koosolekud	1,
Vestlused sugulaste, sõprade, töökaaslastega	2,
Päevalehed	3,
Muud ajalehed, ajakirjad	4,
Televisioon	5,
Raadio	6,
Internet	7,
Raamatud, brošüürid, infolehed	8,
MUU	9,
EI OTSI MITTE KUNAGI SELLIST INFORMATSIOONI, EI OLE HUVITATUD	10,
Telefon	11,
EOÕ	12,

EB62.0 Q23 TREND MODIFIED

QA20a Üldiselt võttes, kas Teie arvates räägib Eesti ... Euroopa Liidust liiga palju, piisavalt või liiga vähe?

(ÜKS VASTUS REA KOHTA)

	(LUGEGE ETTE)	Liiga palju	Piisavalt	Liiga vähe	EOÕ
--	---------------	-------------	-----------	------------	-----

(240)	1	Televisioon	1	2	3	4
(241)	2	Raadio	1	2	3	4
(242)	3	Trükiajakirjandus	1	2	3	4

EB62.0 Q25 TREND MODIFIED

QA20b	Aga kas Teie arvates kujutab Eesti...Euroopa Liitu liiga positiivselt, objektiivselt või liiga negatiivselt?
-------	--

(ÜKS VASTUS REA KOHTA)

	(LUGEGETE)	Liiga positiivselt	Objektiivselt	Liiga negatiivselt	EOÖ
--	------------	--------------------	---------------	--------------------	-----

(243)	1	Televisioon	1	2	3	4
(244)	2	Raadio	1	2	3	4
(245)	3	Trükiajakirjandus	1	2	3	4

EB62.0 Q26 TREND MODIFIED

QA21	Kas Te olete kuulnud ... ?
------	----------------------------

	(LUGEGETE)	Jah	Ei	EOÖ
--	------------	-----	----	-----

(246)	1	Euroopa Parlamendist	1	2	3
(247)	2	Euroopa Komisjonist	1	2	3
(248)	3	Euroopa Liidu Nõukogust	1	2	3
(249)	4	Euroopa Ühenduste Kohtust	1	2	3
(250)	5	Euroopa Keskpangast	1	2	3

EB62.0 Q27 TREND MODIFIED

QA22	Öelge palun iga institutsiooni kohta, kas Teie arvates mängib see Euroopa Liidus olulist rolli või mitte?
------	---

	(LUGEGETE)	Mängib olulist rolli	Ei mängi olulist rolli	EOÖ
--	------------	----------------------	------------------------	-----

(251)	1	Euroopa Parlament	1	2	3
(252)	2	Euroopa Komisjon	1	2	3
(253)	3	Euroopa Liidu Nõukogu	1	2	3
(254)	4	Euroopa Ühenduste Kohus	1	2	3
(255)	5	Euroopa Keskpank	1	2	3

EB62.0 Q28 TREND MODIFIED

QA23	Ja öelge palun neist igaühe kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda?
------	--

	(LUGEGETE)	Pigem usaldan	Pigem ei usalda	EOÖ
--	------------	---------------	-----------------	-----

(256)	1	Euroopa Parlament	1	2	3
(257)	2	Euroopa Komisjon	1	2	3
(258)	3	Euroopa Liidu Nõukogu	1	2	3
(259)	4	Euroopa Ühenduste Kohus	1	2	3
(260)	5	Euroopa Keskpank	1	2	3

EB62.0 Q29 TREND MODIFIED

QA24	Palun öelge iga järgmise Euroopa Liitu puudutava väite kohta, kas Teie arvates on see tõene või väär?
------	---

	(LUGEGETE)	Tõene	Väär	EOÖ
--	------------	-------	------	-----

(261)	1	Euroopa Liit koosneb praegu 15-st liikmesriigist	1	2	3
(262)	2	Euroopa Liidu kodanikud valivad Euroopa Parlamendi liikmed otseste valimiste teel	1	2	3
(263)	3	Euroopa Liidul on oma hümn	1	2	3
(264)	4	Euroopa Parlamendi viimased valimised leidsid aset juunis 2002	1	2	3

EB62.0 Q30 TREND MODIFIED

KÜSIGE QA25a JA QA25b AINULT LUKSEMBURGIS

KÜSIGE QA25c JA QA25d AINULT ÜHENDATUD KUNINGRIIGIS

VASTAVAD KÕIK

QA26 Millised on Teie arvates kaks kõige olulisemat küsimust, millega Eesti hetkel silmitsi seisab?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE - KUNI 2 VASTUST)

	(269-284)
Kuritegevus	1,
Ühistransport	2,
Majanduslik olukord	3,
Hinnatõus/ inflatsioon	4,
Maksud	5,
Tööpuudus	6,
Terrorism	7,
Kaitse- ja välispoliitika	8,
Elamumajandus	9,
Sisseränne	10,
Tervishoiusüsteem	11,
Haridussüsteem	12,
Pensionid	13,
Keskkonnakaitse	14,
MUU	15,
EOÖ	16,

EB62.0 Q33

QA27 Ja palun öelge iga küsimuse kohta Eestis, kas Teie arvates mängib Euroopa Liit selles positiivset rolli, negatiivset rolli või ei positiivset ega negatiivset rolli?

	(LUGEGETE)	Positiivset rolli	Negatiivset rolli	Ei positiivset ega negatiivset rolli	EOÖ
--	------------	-------------------	-------------------	--------------------------------------	-----

(285)	1	Võitlus kuritegevusega	1	2	3	4
(286)	2	Ühistransport	1	2	3	4
(287)	3	Majanduslik olukord	1	2	3	4
(288)	4	Hinnatõus/ inflatsioon	1	2	3	4
(289)	5	Maksud	1	2	3	4
(290)	6	Võitlus tööpuudusega	1	2	3	4
(291)	7	Võitlus terrorismiga	1	2	3	4
(292)	8	Kaitse- ja välispoliitika	1	2	3	4
(293)	9	Elamumajandus	1	2	3	4
(294)	10	Sisseränne	1	2	3	4
(295)	11	Tervishoiusüsteem	1	2	3	4
(296)	12	Haridussüsteem	1	2	3	4
(297)	13	Pensionid	1	2	3	4
(298)	14	Keskkonnakaitse	1	2	3	4

EB62.0 Q34 TREND MODIFIED

QA28 Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, iga väite kohta, kas Te olete selle poolt või vastu?

	(LUGEGETE - ROTEERIDA)	Poolt	Vastu	EOÖ
(299)	1 Euroopa Rahaliit, kus on üks ühine raha – Euro	1	2	3
(300)	2 Euroopa Liidu liikmesriikidel on teiste riikide suhtes üks ühine välispoliitika	1	2	3
(301)	3 Euroopa Liidu liikmesriikidel on ühine kaitse- ja julgeolekupoliitika	1	2	3
(302)	4 Euroopa Liidu edasine laienemine, et võtta järgnevatel aastatel teisi riike juurde	1	2	3
(303)	5 Euroopa Liidu põhiseadus	1	2	3
(304)	6 Euroopa ehitamise kiirus on ühes riikide grupis suurem kui teistes riikides	1	2	3
(305)	7 Koolilastele õpetatakse, kuidas töötavad Euroopa Liidu institutsioonid	1	2	3

EB62.0 Q36 TREND MODIFIED

QA29 Ma loen teile ette rea tegevusi ja Teie õelge mulle, millised on Teie jaoks need kolm tegevust, mida Euroopa Liit peaks esmajärjekorras tegema?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE – KUNI 3 VASTUST)

	(306-323)
Uute liikmesriikide tervitamine	1,
Muutuda lähemaks Euroopa Liidu kodanikele, informeerides neid rohkem	
Euroopa Liidust, selle poliitikast ja institutsioonidest	2,
Edukalt sisse viia ühine Euroopa raha, euro	3,
Võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega	4,
Kaitsta keskkonda	5,
Tagada toidukaupade kvaliteet	6,
Kaitsta tarbijaid ja tagada muude kaupade kvaliteet	7,
Võidelda tööpuudusega	8,
Reformida Euroopa Liidu institutsioone ja nende töötamise viisi	9,
Võidelda organiseeritud kuritegevusega ja narkootikumidega kaubitsemisega	10,
Kindlustada Euroopa Liidu poliitilist ja diplomaatilist tähtsust kogu maailmas	
	11,
Kindlustada rahu ja julgeolek Euroopas	12,
Kindlustada üksikisiku õigused ning demokraatia printsiipide austamine Euroopas	13,
Võidelda terrorismi vastu	14,
Võidelda ebaseadusliku sissetrände vastu	15,
MUU	16,
MITTE ÜKSKI NEIST	17,
EOÖ	18,

EB62.0 Q37

QA30 Kummaga järgmisest kahest väitest Te nõustute?

(LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(324)
Euroopa Liidul peaks oma poliitilisi eesmärke arvestades olema rohkem rahalisi vahendeid	1
Euroopa Liidu poliitilised eesmärgid ei õigusta Liidu eelarve suurendamist	2
EOÖ	3

EB63.4 NEW

QA31 Millele järgnevalt Te arvates kulutatakse suurem osa Euroopa Liidu eelarvest?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(325)
tööhõive ja sotsiaalpoliitika	1
põllumajandus	2
teaduslikud uuringud	3
regionalabi	4
välispoliitika ja väljapoole Euroopa Liitu jäävate riikide abistamine	5
haldus- ja personalikulud, kulutused hoonetele	6
MUU	7
EOÖ	8

EB62.0 Q38

QA32	Euroopa Liidul on juba ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Praegu vaieldakse selle üle, kuivõrd palju tuleks neid edasi arendada. Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te kaldute sellega nõustuma või kaldute mitte nõustuma?
------	--

	(LUGEGETTE - ROTEERIDA)	Kaldun nõustuma	Kaldun mitte nõustuma	EOÕ
(326)	1 Euroopa Liidul peaks olema sõjaline kiirreageerimisüksus, mida oleks rahvusvahelise kriisi tekkimisel võimalik kiiresti kriisikoldeesse saata	1	2	3
(327)	2 Rahvusvahelise kriisi tekkimisel peaksid Euroopa Liidu liikmesriigid kokku leppima ühises seisukohas	1	2	3
(328)	3 Euroopa Liidul peaks olema oma välisminister, kes oleks Euroopa Liidu ühise seisukoha esindaja	1	2	3
(329)	4 Euroopa Liidul peaks olema oma esindaja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu juures	1	2	3
(330)	5 Euroopa Liidu välispoliitika peaks olema sõltumatu Ameerika Ühendriikide välispoliitikast	1	2	3
(331)	6 Euroopa Liit peaks tegutsema tagamaks inimõigusi kogu maailmas, isegi kui see on vastuolus mõnede teiste riikide soovidega	1	2	3
(332)	7 Euroopa Liidul peaks olema väljastpoolt Euroopa Liitu tulevate inimeste suhtes ühine sisserändepoliitika	1	2	3
(333)	8 Euroopa Liidul peaks olema varjupaiga-taotlejate suhtes ühine varjupaigapoliitika	1	2	3

EB62.0 Q39 TREND MODIFIED

QA33a	Võiksite Te palun öelda, kas Teie arvates kalduvad Ameerika Ühendriigid järgnevates valdkondades mängima positiivset rolli, negatiivset rolli või ei positiivset ega negatiivset rolli?
-------	---

	(LUGEGETTE)	Positiivset	Negatiivset	Ei positiivset ega negatiivset	EOÕ
(334)	1 Rahu maailmas	1	2	3	4
(335)	2 Terrorismivastane võitlus	1	2	3	4
(336)	3 Maailma majanduse kasv	1	2	3	4
(337)	4 Võitlus vaesuse vastu maailmas	1	2	3	4
(338)	5 Keskkonnakaitse	1	2	3	4

EB62.0 Q41

QA33b	Võiksite Te palun öelda, kas Teie arvates kaldub Euroopa Liit järgnevates valdkondades mängima positiivset rolli, negatiivset rolli või ei positiivset ega negatiivset rolli?
-------	---

	(LUGEGETTE)	Positiivset	Negatiivset	Ei positiivset ega negatiivset	EOÕ
(339)	1 Rahu maailmas	1	2	3	4
(340)	2 Terrorismivastane võitlus	1	2	3	4
(341)	3 Maailma majanduse kasv	1	2	3	4
(342)	4 Võitlus vaesuse vastu maailmas	1	2	3	4
(343)	5 Keskkonnakaitse	1	2	3	4

EB62.0 Q42

QA33c	Kas Te ütleksite, et võrreldes viie aasta taguse ajaga on Euroopa Liidu rahvusvaheline roll üldiselt muutunud...?
-------	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(344)
Olulisemaks	1
Vähemoluliseks	2
See ei ole muutunud	3
EOÖ	4

EB63.4 NEW

QA34a	Tervikuna kokku võttes, kas Te olete sellega, kuidas Eestis demokraatia töötab ... ?
-------	--

QA34b	Tervikuna kokku võttes, kas Te olete sellega, kuidas Euroopa Liidus demokraatia töötab ... ?
-------	--

(ESITAGE KAART SKAALAGA - ÜKS VASTUS VEERU KOHTA)

	(345)	(346)
(LUGEGE ETTE)	QA34a	QA34b
	Eestis	Euroopa Liidus
väga rahul	1	1
küllaltki rahul	2	2
mitte eriti rahul	3	3
üldse mitte rahul	4	4
EOÖ	5	5

EB62.0 Q44a&b

QA35	Inimesed võivad tunda erineval määral seotust oma linna või külaga, oma piirkonnaga, oma riigi või Euroopaga. Palun öelge, kuivõrd seotuna Te tunnete end olevat ... ?
------	--

(ESITAGE KAART SKAALAGA)

	(LUGEGE ETTE)	Väga seotud	Üsna seotud	Mitte eriti seotud	Üldse ei ole seotud	EOÖ
--	---------------	-------------	-------------	--------------------	---------------------	-----

(347)	1	oma linnaga/ külaga	1	2	3	4	5
(348)	2	Oma piirkonnaga	1	2	3	4	5
(349)	3	Eestiga	1	2	3	4	5
(350)	4	Euroopaga	1	2	3	4	5

EB62.0 Q47

QA36	Palun öelge iga järgneva sõna kohta, kas see seostub Teie jaoks millegi väga positiivse, üsna positiivse, üsna negatiivse või väga negatiivsega?
------	--

(ESITAGE KAART SKAALAGA - ROTEERIGE)

	Väga positiivne	Üsna positiivne	Üsna negatiivne	Väga negatiivne	EOÖ
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----

(351)	1	Ettevõtte	1	2	3	4	5
(352)	2	Monopol	1	2	3	4	5
(353)	3	Konkurentsivõime	1	2	3	4	5
(354)	4	Sotsiaalkindlustus	1	2	3	4	5
(355)	5	Vabakaubandus	1	2	3	4	5
(356)	6	Proteksionism	1	2	3	4	5
(357)	7	Globaliseerumine	1	2	3	4	5
(358)	8	Avalik teenus	1	2	3	4	5
(359)	9	Ametiühing	1	2	3	4	5
(360)	10	Reformid	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

Läheme nüüd järgmise teema juurde

QB1 Millist järgmisest kolmest variandist eelistaksite Te Euroopa Liidus lähitulevikus näha?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(361)
Euroopa Liit peaks laienema hõlmates kõiki riike, kes soovivad ühineda	1
Euroopa Liit peaks laienema hõlmates ainult mõningaid ühineda soovivaid riike	2
Euroopa Liit ei peaks enam uute riikide arvelt laienema	3
MITTE ÜHTEGI NEIST	4
EOÖ	5

EB59.1 Q46

QB2 Õelge iga järgneva riigi kohta, kas Te oleksite selle poolt või vastu, et see riik saaks tulevikus Euroopa Liidu liikmeks?

(ROTEERIGE)

	(LUGEGETE ETTE)	Poolt	Vastu	EOÖ
(362)	1 Šveits	1	2	3
(363)	2 Norra	1	2	3
(364)	3 Bosnia ja Hertsegoviina	1	2	3
(365)	4 Horvaatia	1	2	3
(366)	5 Endine Jugoslaavia vabariik Makedoonia	1	2	3
(367)	6 Serbia ja Montenegro	1	2	3
(368)	7 Island	1	2	3
(369)	8 Albaania	1	2	3
(370)	9 Bulgaaria	1	2	3
(371)	10 Rumeenia	1	2	3
(372)	11 Ukraina	1	2	3
(373)	12 Türgi	1	2	3

EB58.1 Q41&Q42 TREND MODIFIED

QB3 Palun õelge iga järgneva väite kohta, kas Te nõustute sellega täielikult, kaldute nõustuma, kaldute mitte nõustuma või ei nõustu üldse.

(ESITAGE KAART)

		Nõustun täielikult	Kaldun nõustuma	Kaldun mitte nõustuma	Ei nõustu üldse	EOÖ
(374)	1 Türgi kuulub geograafiliselt osaliselt Euroopasse	1	2	3	4	5
(375)	2 Türgi kuulub ajalooliselt osaliselt Euroopasse	1	2	3	4	5
(376)	3 Türgi liitumine Euroopa Liiduga tugevdaks julgeolekut selles piirkonnas	1	2	3	4	5
(377)	4 Türgi liitumine Euroopa Liiduga soodustaks vastastikust arusaamist eurooplaste ja moslemite väärtushinnangute vahel	1	2	3	4	5
(378)	5 Türgi ja Euroopa Liidu liikmesriikide kultuurilised erinevused on liiga suured, et seda liitumist võimaldada	1	2	3	4	5
(379)	6 Türgi liitumine soodustaks Euroopa vananeva elanikkonna noorenemist	1	2	3	4	5
(380)	7 On oht, et Türgi liitumine võib soodustada immigratsiooni Euroopa Liidu arenumatesse riikidesse	1	2	3	4	5

(382)	9	Et Euroopa Liiduga umbes kümne aasta pärast liituda, peaks Türgi märkimisväärselt parandama oma majanduse seisukorda	1	2	3	4	5
-------	---	--	---	---	---	---	---

EB63.4 NEW

Läheme nüüd järgmise teema juurde

QC1 Kas te isiklikult olete kuulnud Euroopa Põhiseadusest?

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(383)

Jah, ja teate üldiselt selle sisu	1
Jah, aga te teate väga vähe selle sisust	2
Ei	3

EB62.1 QA1 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QC2 Selle põhjal, mida Te teate, kas te ütleksite, et olete Euroopa Põhiseaduse poolt või vastu?

(LUGEGE ETTE - AINULT 1 VASTUS)

(384)

Täiesti poolt	1
Pigem poolt	2
Pigem vastu	3
Täiesti vastu	4
EOÖ	5

EB62.1 QA2 TREND SLIGHTLY MODIFIED

KUI 'POOLT', QC2= 1 VÕI 2

QC3 Millistel põhjustel te olete Euroopa Põhiseaduse poolt?

(ÄRGE LUGEGE ETTE - KODEERIGE SPONTAANSED VASTUSED)

(385-398)

Vajalik selleks, et jätkata Euroopa ehitamist	1,
Vajalik selleks, et juhtida uute Euroopa Liidu liikmesriikide integratsiooni	2,
Vajalik Euroopa institutsioonide sujuvaks toimimiseks	3,
Esimesed sammud sotsiaalse Euroopa suunas/sotsiaalse Euroopa sümbol	4,
Tugevdab Euroopa identiteeditunnet	5,
Kujundab tõelise Euroopa kodakondsuse	6,
Esimesed sammud Euroopa poliitilise ühendamise suunas/poliitilise Euroopa sümbol	7,
Tugevdab Euroopa Liitu võrreldes Ameerika Ühendriikidega	8,
Ma olen alati olnud Euroopa ehitamise poolt	9,
Tugevdab demokraatiat Euroopas/peab nõu kodanikega	10,
Toetab riikide valitsusi/teatud poliitilisi parteisid	11,
Ma ei saa aru, mis on selles põhiseaduses negatiivset	12,
MUU	13,
EOÖ	14,

EB62.1 QA3 TREND SLIGHTLY MODIFIED

KUI 'VASTU', QC2= 3 VÕI 4

QC4	Millistel põhjustel te olete Euroopa Põhiseaduse vastu?
-----	---

(ÄRGE LUGEGETE - KODEERIGE SPONTAANSED VASTUSED)

(399-414)

Põhiseadus läheb omadega liiga kaugele/areneb liiga kiiresti	1,
Rahvusliku suveräänsuse/iseseisvuse kaotus	2,
Põhiseadus ei lähe piisavalt kaugele	3,
Majanduslikult rääkides, Põhiseadus on liiga liberaalne	4,
Ei ole piisavalt sotsiaalset Euroopat	5,
Liiga tehnookraatlik/juriidiline/liiga palju reguleeritust	6,
Puudulik informatsioon	7,
Liiga keeruline	8,
Ei taha Türgit Euroopa Liitu/vastuseis edasisele laienemisele	9,
Pole piisavalt demokraatlik	10,
Vastandub rahvuslikule valitsusele/teatud poliitilistele parteidele	11,
Ma olen Euroopa/Euroopa ehitamise/Euroopa integratsiooni vastu	12,
Ma ei saa aru, mis on selles põhiseaduses positiivset	13,
Ei viita Euroopa kristlikele juurtele	14,
MUU	15,
EOÖ	16,

EB62.1 QA4 TREND MODIFIED

VASTAVAD KÕIK

QC5	Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas see on teie arvates õige või vale. Kas Euroopa Põhiseaduses on plaanis järgnev...
-----	---

(LUGEGETE ETTE)

		Õige	Vale	EOÖ
(415)	1 Luua Euroopa Liidu välisministri ametikoht	1	2	3
	2 Vähemalt 1 miljon Euroopa Liidu kodanikku võivad nõuda Euroopa seaduse vastuvõtmist	1	2	3
(416)	3 Euroopa Nõukogu president valitakse otsevalimiste teel Euroopa kodanike poolt	1	2	3
(417)	4 Luua otsene Euroopa maks	1	2	3
(418)	5 Rahvuslik kodakondsus kaob	1	2	3
(419)	6 Liikmesriik võib Euroopa Liidust välja astuda, kui ta seda teha soovib	1	2	3
(420)				

EB62.1 QA5 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QC6	Keda te usaldate kõige rohkem teile Euroopa põhiseaduse kohta infot andma?
-----	--

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(421-422)

Euroopa Komisjoni	1
Euroopa Parlamendi	2
Eesti valitsust	3
Eesti poliitilisi erakondi	4
Kohalike volikogude liikmeid	5
Eesti usuorganisatsioonid	6
Ajakirjanikke	7
Ametiühinguid	8
Tarbijaühendusi	9
Oma sugulasi, oma sõpru	10
MUU	11
EOÖ	12

EB62.1 QA6 TREND SLIGHTLY MODIFIED

KÜSIGE AINULT DK, FR, IE, PT, CZ, GB, NI, NL ja PL

VASTAVAD KÕIK

QC8	Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te nõustute sellega täielikult, kaldute nõustuma, kaldute mitte nõustuma või ei nõustu üldse. Kui kõik liikmesriigid võtavad Euroopa põhiseadusliku lepingu vastu, siis muutub Euroopa Liidu juhtimine...
-----	---

(ÜKS VASTUS VÄITE KOHTA)

	(LUGEGETTE)	Nõustun täielikult	Kaldun nõustuma	Kaldun mitte nõustuma	Ei nõustu üldse	EOÕ
--	-------------	-----------------------	--------------------	-----------------------------	--------------------	-----

(425)	1	demokraatlikumaks	1	2	3	4	5
(426)	2	tõhusamaks	1	2	3	4	5
(427)	3	lääbipaistvamaks	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

QC9	Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te nõustute sellega täielikult, kaldute nõustuma, kaldute mitte nõustuma või ei nõustu üldse. Kui kõik liikmesriigid võtavad vastu Euroopa põhiseadusliku lepingu, siis muudab see Euroopa Liidu...						
-----	---	--	--	--	--	--	--

(ÜKS VASTUS VÄITE KOHTA)

	(LUGEGETTE)	Nõustun täielikult	Kaldun nõustuma	Kaldun mitte nõustuma	Ei nõustu üldse	EOÕ
--	-------------	-----------------------	--------------------	-----------------------------	--------------------	-----

(428)	1	maailmas tugevamaks	1	2	3	4	5
	2	majanduslikult konkurentsivõimelisemaks	1	2	3	4	5
(429)							
(430)	3	Rohkem ühiskondlikult mõtlevamaks	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

Läheme nüüd järgmise teema juurde

QD1	Kuidas te hindaksite praegust olukorda järgmistes valdkondades?						
-----	---	--	--	--	--	--	--

(ESITAGE KAART)

	(LUGEGETTE)	Väga hea	Üsna hea	Üsna halb	Väga halb	EOÕ
--	-------------	----------	----------	-----------	-----------	-----

(431)	1	Eesti majanduslik olukord	1	2	3	4	5
	2	Euroopa majanduse olukord	1	2	3	4	5
(432)							
(433)	3	Tööhõive olukord Eestis	1	2	3	4	5
(434)	4	Keskkonna olukord Eestis	1	2	3	4	5
	5	Sotsiaalse heaolu situatsioon Eestis	1	2	3	4	5
(435)							
(436)	6	Teie elukvaliteet	1	2	3	4	5
(437)	7	Teie finantsolukord	1	2	3	4	5

EB62.1 QB1

QD2	Kas Te ütleksite, et olukord järgnevatel valdkondades on Eestis parem või vähem hea kui Euroopa Liidu liikmesriikides keskmiselt?						
-----	---	--	--	--	--	--	--

(ESITAGE KAART)

	(LUGEGETTE)	Palju parem	Mõn evõrra parem	Mõn evõrra vähe m hea	Kindl asti vähe m hea	SAM ASU GUN E (SP ONT AAN NE)	EOÕ
--	-------------	----------------	------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--	-----

(438)	1	Eesti majanduse olukord	1	2	3	4	5	6
(439)	2	Tööhõive olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(440)	3	Keskkonna olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(441)	4	Sotsiaalse heaolu olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(442)	5	Haridussüsteem	1	2	3	4	5	6
(443)	6	Elukvaliteet Eestis	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB2 TREND MODIFIED

QD3	Kas teie arvates on olukord 5 aasta pärast järgmistes valdkondades parem või vähem hea kui praegu?
-----	--

(ESITAGE KAART)

(LUGEGE ETTE)	Palju parem	Mõnevõrra parem	Mõnevõrra vähem hea	Kindlasti vähem hea	SAMASUGUNE (SPONTAANNE)	EOÕ
---------------	-------------	-----------------	---------------------	---------------------	-------------------------	-----

(444)	1	Eesti majanduse olukord	1	2	3	4	5	6
(445)	2	Euroopa majanduse olukord	1	2	3	4	5	6
(446)	3	Tööhõive olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(447)	4	Keskkonna olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(448)	5	Sotsiaalse heaolu olukord Eestis	1	2	3	4	5	6
(449)	6	Teie elukvaliteet	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB3

QD4	Kas teie arvates on elukvaliteedi tase Euroopas hetkel üldiselt parem või vähem hea kui...?
-----	---

(ESITAGE KAART)

(LUGEGE ETTE)	Palju parem	Mõnevõrra parem	Mõnevõrra vähem hea	Kindlasti vähem hea	SAMASUGUNE (SPONTAANNE)	EOÕ
---------------	-------------	-----------------	---------------------	---------------------	-------------------------	-----

(450)	1	Ameerika Ühendriikides	1	2	3	4	5	6
(451)	2	Jaapanis	1	2	3	4	5	6
(452)	3	Hiinas	1	2	3	4	5	6
(453)	4	Indias	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB4

QD5a	Kas teie arvates toimib Euroopa majandus paremini, halvemini või sama hästi kui...majandus?
------	---

(ESITAGE KAART)

(LUGEGE ETTE)	Toimib paremini	Toimib halvemini	Toimib sama hästi	EOÕ
---------------	-----------------	------------------	-------------------	-----

(454)	1	Ameerika	1	2	3	4
(455)	2	Jaapani	1	2	3	4
(456)	3	Hiina	1	2	3	4
(457)	4	India	1	2	3	4

EB62.1 QB5

QD5b	Palun öelge iga järgneva valdkonna kohta, kas Teie arvates on Euroopa Liit selles Ameerika Ühendriikidest eespool, tagapool või samal tasemel.
------	--

(ESITAGE KAART - ÜKS VASTUS VÄITE KOHTA)

	(LUGEGETE ETTE)	Eespool	Tagapool	Samal tasemel	EOÖ
(458)	1 Teadusuuringud	1	2	3	4
(459)	2 Meditsiiniuuringud	1	2	3	4
(460)	3 Keskkonnakaitse	1	2	3	4
(461)	4 Innovatsioonitehnoloogia	1	2	3	4
(462)	5 Tervishoiusüsteem	1	2	3	4
(463)	6 Haridus	1	2	3	4
(464)	7 Sotsiaalse ebavõrdsuse vastu võitlemine	1	2	3	4
(465)	8 Töötuse vastu võitlemine	1	2	3	4
(466)	9 Diskrimineerimise vastu võitlemine	1	2	3	4
(467)	10 Ettevõtete asutamine	1	2	3	4

EB63.4 NEW

QD6	Kaubanduse globaliseerumisel on mitmeid tagajärgi. Kui te kuulete sõna 'globaliseerumine', siis mis meenub teile esimesena?
-----	---

(LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(468)
Võimalused Eesti firmadele uute müügiturgude näol	1
Välisinvesteeringud Eestisse	2
Mõnede ettevõtete üleviimine nendesse riikidesse, kus töötajad on odavam	3
Suurenev konkurents Eesti ettevõtete jaoks	4
MUU	5
EOÖ	6

EB62.1 QB10

QD7	Milline kahest järgnevast vaatenurgast on kõige lähedasem Teie omale? Firmad, mis paiknevad ümber, teevad seda üldiselt ...
-----	---

(LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

	(469)
Sellepärast, et neil ei ole muud valikut, kui nad ei taha oma tegevust lõpetada	1
Selleks, et suurendada oma kasumit	2
EOÖ	3

EB63.4 NEW

QD8	Milliseid järgnevaid ettepanekuid peaksite te esmajärjekorras tähtsaks, et parandada Euroopa majanduse toimimist?
-----	---

(LUGEGETE ETTE - KUNI 3 VASTUST)

	(470-477)
Suurendada seadusega lubatud töötundide arvu	1,
Hariduse ja ametialase koolituse parandamist	2,
Investeermist uuringutesse ja innovatsiooni	3,
Ettevõtete loomise lihtsustamist	4,
Energia efektiivsemat kasutamist	5,
Investeermist transpordi infrastruktuuri (maanteed, raudteed jne)	6,
MUU	7,
EOÖ	8,

EB62.1 QB11 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QD9	Kas teie arvates võiks Euroopa Liit muutuda järgneva 5 aasta jooksul maailma juhtivaks majandusjõuks?
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(478)

Jah, kindlasti	1
Jah, tõenäoliselt	2
Ei, tõenäoliselt mitte	3
Ei, kindlasti mitte	4
EOÖ	5

EB62.1 QB13

Läheme nüüd järgmise teema juurde

QE1	Kuivõrd Teid üldiselt köidavad uuenduslikud tooted või teenused, ehk teisisõnu – uued või täiustatud tooted või teenused?
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(479)

Köidavad väga	1
Üsnagi köidavad	2
Eriti ei köida	3
Üdse ei köida	4
EOÖ	5

EB63.4 NEW

QE2	Kas Te võrreldes oma sõprade ja perekonnaga...?
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(480)

kaldute rohkem ostma uuenduslikke tooteid või teenuseid	1
kaldute vähem ostma uuenduslikke tooteid või teenuseid	2
KALDUTE NENDEGA VÕRDSelt OSTMA UUENDUSLIKKE TOOTEID VÕI TEENUSEID	3
EOÖ	4

EB63.4 NEW

QE3	Mida tähendab innovatsioon Teie jaoks? Kas see tähendab uute toodete või teenuste loomist või olemasolevate toodete või teenuste täiustamist?
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(481)

uute toodete või teenuste loomist	1
olemasolevate toodete või teenuste täiustamist	2
EOÖ	3

EB63.4 NEW

QE4	Kui turule tuuakse uuenduslik toode või teenus ja see võib asendada toodet või teenust, mida Te juba usaldate ja regulaarselt ostate, siis kas Te üldiselt ...?
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(482)

Eelistate ka edaspidi osta toodet või teenust, mida Te juba usaldate, ega proovi uut uuenduslikku toodet/teenust	1
Proovite kiiresti uuenduslikku toodet või teenust vähemalt ühe korra	2
EOÖ	3

EB63.4 NEW

QE5	Kas Te oleksite nõus asendama toote või teenuse, mida Te juba kasutate, uuendusliku toote või teenusega ...
-----	---

(LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(483)

Isegi kui see on tunduvalt kallim	1
Ainult siis, kui see on veidi kallim	2
Ainult siis, kui see maksab sama palju	3
MA EI OLEKS KUNAGI NÕUS OSTMA UUENDUSLIKKU TOODET VÕI TEENUST	4
EÜÜ	5

EB63.4 NEW

QE6	Milliste järgnevate väidetega Te nõustute?
-----	--

(LUGEGETTE - ROTEERIGE - MITU VASTUST)

(484-493)

Uuenduslikud tooted ja teenused on enamasti lihtsalt vidinad	1,
Uuenduslikud tooted ja teenused on moeküsimus	2,
Uuenduslikud tooted ja teenused muudavad sageli igapäevase elu lihtsamaks	3,
Firma, mis müüb uuenduslikku toodet või teenust, parandab kõigi oma toodete või teenuste mainet	4,
Firma, mis ei vii läbi uuendusi, ei jää püsima	5,
Uuendusliku toote või teenuse ostmine on tarbijale riskantne	6,
Uuendusliku toodete või teenuste eelised on sageli liialdatud	7,
Uuendused on majanduskasvu edendamiseks hädavajalikud	8,
MITTE ÜHEGAGI NEIST	9,
EOÕ	10,

EB63.4 NEW

Läheme nüüd järgmise teema juurde

KÜSIGE QF1 AINULT PORTUGALIS

SOTSIALDEMOGRAAFIA OSA

VASTAVAD KŌIK

D1	Poliitikas räägitakse "vasakpoolsusest" ja "parempoolsusest". Kuhu Te oma vaated sellel skaala paigutaksite?
----	--

(ESITAGE KAART - ÄRGE SUUNAKE - KUI VASTAJA KÕHKLEB, KÜSIGE VEELKORD)

(495-496)

VASAK								PAREM	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

KEELDUS	11
---------	----

EOÖ	12
-----	----

EB63.3 D1

D2 - D6 EI OLE

D7	Palun öelge sellelt kaardilt number, mis kõige paremini kehtib Teie kohta.	
(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)		
		(497-498)
esimest korda abielus		1
mitmendat korda abielus		2
ei ole kunagi olnud abielus, elate praegu koos partneriga		3
ei ole kunagi olnud abielus, pole kunagi elanud koos partneriga		4
ei ole kunagi olnud abielus, olete varem elanud koos partneriga, praegu elate üksi		5
lahutatud		6
elate lahus		7
lesk		8
MUU		9
KEELDUS		10
EB63.3 D7		
D8	Kui vana Te olite, kui Te lõpetasite oma õpingud päevases õppevormis?	
(KUI "ÕPIB VEEL", SIIS KIRJUTAGE KOOD 00, KUI EI OLE KOOLIS KÄINUD, SIIS 98, KUI EI OSKA ÕELDA, SIIS 99)		
(499-500)		
<input type="text"/> <input type="text"/>		
EB63.3 D8		
KÜSIMUST D9 EI OLE		
D10	Sugu	
		(501)
Mees		1
Naine		2
EB63.3 D10		
D11	Kui vana Teie olete?	
(502-503)		
<input type="text"/> <input type="text"/>		
EB63.3 D11		
KÜSIMUSI D12 KUNI D14 EI OLE		
KÜSIGE D15b AINULT SIIS, KUI EI TEE HETKEL PALGATÖÖD - D15a=1 KUNI 4		
D15a	Mis on Teie praegune põhitegevus, amet?	
D15b	Kas Te kunagi varem olete teinud palgatööd? Mis oli Teie viimane amet?	
		(504-505) (506-507)
		D15a D15b
		Praegune Viimane
EI TÖÖTA		
Isik, kes vastutab igapäevaste sisseostude ning majapidamise korrashoiu eest (koduperenaine) või kel ei ole hetkel ametit, kes ei tööta		1
Õpilane, üliõpilane		2
Töötu või ajutiselt töötu		3
Pensionär või isik, kes on haiguse tõttu töövõimetu, invaliid		4
ÜKSIKETTEVÕTJA		
Talunik		5 5
Kalur		6 6
Vabakutseline (jurist, arst, raamatupidaja, arhitekt, jne)		7 7
Poeomanik, käsitöömeister, muud üksikettevõtjad		8 8
Eraettevõtjad, firmaomanik (ainuomanik või osanik)		9 9
PALGATÖÖ		
Palgaline spetsialist (arst, jurist, raamatupidaja, arhitekt, jne)		10 10
Tippjuhtkond (peadirektor, tegevdirektor, muu direktor)		11 11

Keskstaseme juhtkond või muu juhtkond (osakonnajuhataja, juhataja asetäitja, õpetaja, meister, jne)	12	12
Palgatöötaja, kes töötab peamiselt kontoris	13	13
Palgatöötaja, kellel on põhiliselt liikuv töö (müügiagent, autojuht, jne)	14	14
Palgatöötaja, kes peamiselt teenindab (haiglad, restoranid, politsei, tuletõrje jne)	15	15
Töödejuhataja, järelvaataja	16	16
Oskustöölaine	17	17
Muu (liht)töölaine, kes teeb füüsilist tööd	18	18
EI OLE KUNAGI TEINUD PALGATÖÖD		19

EB63.3 D15a D15b

KÜSIMUSI D16 KUNI D24 EI OLE

D25 Kas Te elate ... ?

(LUGEGETE ETTE)

(508)

maa-asulas või külas	1
väikses või keskmise suurusega linnas	2
suures linnas	3
EOO	4

EB63.3 D25

KÜSIMUSI D26 KUNI D39 EI OLE

D40a Palun öelge, mitu 15aastast ja vanemat inimest elab Teie leibkonnas, kui Te arvestate nende hulka ka iseennast?

(INT: LUGEGETE ETTE – KIRJUTAGE)

(509-510)

EB63.3 D40a

D40b Palun öelge, mitu alla 10aastast last elab Teie leibkonnas?

(INT: LUGEGETE ETTE – KIRJUTAGE - KUI MITTE ÜHTEGI, SIIS KOOD 00)

(511-512)

EB63.3 D40b

D40c Palun öelge, mitu 10-14aastast last elab Teie leibkonnas?

(INT: LUGEGETE ETTE – KIRJUTAGE - KUI MITTE ÜHTEGI, SIIS KOOD 00)

(513-514)

EB63.3 D40c

D41 Kas Te sündisite...?

(ESITAGE KAART – LUGEGETE ETTE – AINULT ÜKS VASTUS)

(515)

Eestis	1
Mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis	2
Euroopas, aga mitte Euroopa Liidu liikmesriigis	3
Aasias, Aafrikas või Lääne-Ameerikas	4
Põhja-Ameerikas, Jaapanis või Okeaanias	5
KEELDUMINE (MITTE ETTE LUGEDA)	6

EB63.3 D41

D42 Milline järgmistest situatsioonidest vastab Teie omale?

(ESITAGE KAART – LUGEGETE ETTE – AINULT ÜKS VASTUS)

		(516)
Teie ema ja isa sündisid Eestis		1
Üks Teie vanematest sündis Eestis ja teine mingis teises Euroopa Liidu liikmesriigis		2
Nii Teie ema kui isa mõlemad sündisid mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis		3
MÕNI MUU VARIANT		4
EI TEA/KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)		5

EB63.3 D42	
------------	--

D43a	Kas Teie leibkonnal on lauatelefon?
------	-------------------------------------

D43b	Kas Teil isiklikult on mobiiltelefon?
------	---------------------------------------

	(517)	(518)
	D43a	D43b
	Lauatelefon	Mobiiltelefon
jah	1	1
ei	2	2

EB63.3 D43a&b TREND MODIFIED	

D44	Kas te olete...?
-----	------------------

(ÄRGE LUGEGE ETTE - ESITAGE KAART - EELKODEERITUD NIMEKIRI - AINULT ÜKS VASTUS)	
---	--

	(519-520)
Katoliiklane	1
Õigeusklik	2
Protestant	3
Muu kristlane	4
Juudiusku	5
Moslem	6
Sikh	7
Budist	8
Hindu	9
Ateist	10
Agnostik/mitteuskuja	11
MUU	12
EOÖ	13

EB63.1 D44 TREND	

D45	Kui pulmad ja matused välja arvata, siis kui tihti te osalete jumalateenistustel?
-----	---

(ESITAGE KAART - LUGEGE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)	
---	--

	(521)
Sagedamini kui kord nädalas	1
Kord nädalas	2
Umbes kord kuus	3
Umbes kord 2-3 kuu jooksul	4
Ainult kindlatel pühadel	5
Umbes kord aastas	6
Harvem	7
Mitte kunagi	8
EOÖ	9

EB63.1 D45 TREND	

D46 Milliseid järgnevatest asjadest Te omate?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - MITU VASTUST)

(522-531)

Televiisor	1,
DVD-mängija	2,
CD-mängija	3,
Arvuti	4,
Internetiühendus	5,
Auto	6,
Korter või maja, mille eest Te olete juba tasunud	7,
Korter või maja, mille eest Te praegu veel maksate	8,
MITTE ÜHTEGI NEIST	9,
EOÖ	10,

EB63.4 NEW

D47 Mitu nädalat aastas Te tavaliselt veedate puhkuseraisidel?

(ESITAGE KAART - LUGEGETE ETTE - AINULT ÜKS VASTUS)

(532)

Mitte ühtegi	1
Vähem kui üks nädal aastas	2
Üks nädal aastas	3
Kaks nädalat aastas	4
Kolm nädalat aastas	5
Neli nädalat aastas	6
Rohkem kui neli nädalat aastas	7
EOÖ	8

EB63.4 NEW

D48a Mis on Teie emakeel?

(ÄRGE SUUNAKE - ÄRGE LUGEGETE ETTE - KODEERIGE KASUTADES JÄRGNEVAID KODE - MITU VASTUST VÕIMALIKUD)

(533-567)

saksa	1,
inglise	2,
araabia	3,
bulgaaria	4,
katalaani	5,
hiina	6,
horvaadi	7,
taani	8,
hispaania	9,
eesti	10,
soome	11,
prantsuse	12,
kreeka	13,
ungari	14,
itaalia	15,
läti	16,
leedu	17,
luksemburgi	18,
malta	19,
hollandi	20,
norra	21,

poola	22,
portugali	23,
rumeenia	24,
vene	25,
slovaki	26,
sloveeni	27,
rootsi	28,
tšehhi	29,
türgi	30,
iiri/gaeli	31,
baski	32,
viipekeel	33,
MUU	34,
EOÖ	35,

EB55.1 Q2 TREND MODIFIED

D48b	Milliseid teisi keeli peale oma emakeele Te oskate piisavalt hästi, et võtta osa vestlusest? - ESIMENE VÕÕRKEEL
------	---

D48c	Milliseid teisi keeli peale oma emakeele Te oskate piisavalt hästi, et võtta osa vestlusest? - TEINE VÕÕRKEEL
------	---

D48d	Milliseid teisi keeli peale oma emakeele Te oskate piisavalt hästi, et võtta osa vestlusest? - KOLMAS VÕÕRKEEL
------	--

(ÄRGE SUUNAKE - ÄRGE LUGEGETE - KODEERIGE KASUTADES JÄRGNEVAID KOODE - ÜKS VASTUS VEERU KOHTA)

	(568-569)	(570-571)	(572-573)
	D48b	D48c	D48d
	ESIMENE VÕÕRKEEL	TEINE VÕÕRKEEL	KOLMAS VÕÕRKEEL
saksa	1	1	1
inglise	2	2	2
araabia	3	3	3
bulgaaria	4	4	4
katalaani	5	5	5
hiina	6	6	6
horvaadi	7	7	7
taani	8	8	8
hispaania	9	9	9
eesti	10	10	10
soome	11	11	11
prantsuse	12	12	12
kreeka	13	13	13
ungari	14	14	14
italia	15	15	15
läti	16	16	16
leedu	17	17	17
luksemburgi	18	18	18
malta	19	19	19
hollandi	20	20	20
norra	21	21	21
poola	22	22	22
portugali	23	23	23
rumeenia	24	24	24
vene	25	25	25
slovaki	26	26	26
sloveeni	27	27	27
rootsi	28	28	28
tšehhi	29	29	29
türgi	30	30	30
iiri/gaeli	31	31	31
baski	32	32	32
viipekeel	33	33	33
Muu	34	34	34
Mitte ühtegi neist	35		

EB55.1 Q3 TREND MODIFIED

D48e Milliseid teisi keeli peale oma emakeele Te oskate piisavalt hästi, et võtta osa vestlusest? - MUUD VÕÕRKEELED

(ÄRGE SUUNAKE - ÄRGE LUGEGETE ETTE - KODEERIGE KASUTADES JÄRGNEVAID KODE - MITU VASTUST VÕIMALIKUD)

(574-607)

saksa	1,
inglise	2,
araabia	3,
bulgaaria	4,
katalaani	5,
hiina	6,
horvaadi	7,
taani	8,
hispaania	9,
eesti	10,
soome	11,
prantsuse	12,
kreeka	13,
ungari	14,
itaalia	15,
läti	16,
leedu	17,
luksemburgi	18,
malta	19,
hollandi	20,
norra	21,
poola	22,
portugali	23,
rumeenia	24,
vene	25,
slovaki	26,
sloveeni	27,
rootsi	28,
tšehhi	29,
türgi	30,
iiri/gaeli	31,
baski	32,
viipekeel	33,
Muu	34,

EB55.1 Q3 TREND MODIFIED

KÜSI NENDE KEELTE KOHTA, MIDA MAINITI d48b, c, d

D48f Kas Teie (KEEL, MIDA MAINITI D48b, c JA d) keel on väga hea, hea või algtasemel?

(ESITAGE KAART SKAALAGA - ÜKS VASTUS KEELE KOHTA)

	(LUGEGETE ETTE)	Väga hea	Hea	Algtaseme I	EOÕ
(608)	1 saksa	1	2	3	4
(609)	2 inglise	1	2	3	4
(610)	3 araabia	1	2	3	4
(611)	4 bulgaaria	1	2	3	4
(612)	5 katalaani	1	2	3	4
(613)	6 hiina	1	2	3	4
(614)	7 horvaadi	1	2	3	4
(615)	8 taani	1	2	3	4
(616)	9 hispaania	1	2	3	4
(617)	10 eesti	1	2	3	4
(618)	11 soome	1	2	3	4
(619)	12 prantsuse	1	2	3	4
(620)	13 kreeka	1	2	3	4
(621)	14 ungari	1	2	3	4
(622)	15 itaalia	1	2	3	4
(623)	16 läti	1	2	3	4
(624)	17 leedu	1	2	3	4

EB54-LANG Q3a&b&c TREND MODIFIED	
INTERVJUU PROTOKOLL	
P1	INTERVJUU KUUPÄEV
	(642-643) (644-645)
	<input type="text"/> PÄEV <input type="text"/> KUU
EB63.3 P1	
P2	INTERVJUU ALGUSAEG
	24 TUNNI KELL
	(646-647) (648-649)
	<input type="text"/> TUND <input type="text"/> MINUT
EB63.3 P2	
P3	MITU MINUTIT INTERVJUU KESTIS
	(650-652)
	<input type="text"/> MINUTIT
EB63.3 P3	
P4	Intervjuu juures viibinud isikute arv kaasa arvatud intervjuerija
	(653)
	kaks (intervjuerija ja respondent)
	kolm
	neli
	viis ja enam
	1 2 3 4
EB63.3 P4	
P5	Respondendi koostöövalmidus
	(654)
	Suurepärase
	hea
	keskmine
	halb
	1 2 3 4
EB63.3 P5	
P6	Asula tüübi suurus
	((KOHALIK KOOD)
	(655-656)
	<input type="text"/>
EB63.3 P6	
P7	Regioon
	((KOHALIK KOOD)
	(657-658)
	<input type="text"/>
EB63.3 P7	
P8	Postiindeks
	(659-666)
	<input type="text"/>
EB63.3 P8	
P9	Valimipunkti number
	(667-674)
	<input type="text"/>
EB63.3 P9	
P10	Intervjuerija number
	(675-682)
	<input type="text"/>
EB63.3 P10	